

The background of the entire page is a solid blue color. Scattered across this background are several yellow, five-pointed stars of varying sizes and positions, some of which are partially cut off by the edges of the frame. The stars are arranged in a way that suggests a pattern, similar to the flag of the European Union.

PÅ SLAK LINA

EN GRANSKNING AV DE BORGERLIGA
EUROPAPARLAMENTARIKERNA 2014–2019

EMANUEL ÖRTENGREN

TIMBRO

MAJ 2019

OM FÖRFATTAREN

Emanuel Örtengren är projektledare på Timbro med ansvar för samhälls-ekonomiska frågor. Under hösten 2018 och våren 2019 har han varit ansvarig för Timbros EU-satsning Ett frihetligt Europa.

OM ETT FRIHETLIGT EUROPA

Ett frihetligt Europa är Timbros initiativ för att sprida kunskap, främja inom-borgerlig idédebatt och bidra till politikutveckling inför Europaparlamentsvalet 2019. Inom ramen för Ett frihetligt Europa har rapporterna "Mot överstatlig arbetsrättslagstiftning" och "Frihet på riktigt" samt en essäsamling om federalism publicerats. Ett antal aktiviteter inklusive debatter mellan de borgerliga ungdomsförbunden och toppkandidater till Europaparlamentet har också genomförts. Den här rapporten utgör en avslutning på Ett frihetligt Europa.

© Författaren och Timbro 2019

www.timbro.se

info@timbro.se

Sättning: Markus Konow / Anders Meisner

SAMMANFATTNING

- Till skillnad från i riksdagen finns det sällan på förhand tydliga majoriteter inför omröstningar i Europaparlamentet. En stor del av Europaparlamentarikernas arbete går därför åt till förhandlingar.
- För att vinna inflytande måste parlamentariker vara beredda på att göra kompromisser, både i sina partigrupper och i Europaparlamentets utskott.
- Europaparlamentariker ställs därför inför dilemman när en ideologiskt principfastlinje är svår att upprätthålla utan att förlora inflytande och förtroende bland sina kolleger.
- För att undersöka hur Europaparlamentariker gör sådana principiella avvägningar granskar den här rapporten hur de borgerliga svenska ledamöterna som suttit i Europaparlamentet 2014–2019 resonerat kring subsidiaritetsprincipen, som anger att beslut ska fattas så nära de berörda medborgarna som möjligt.

Slutsatserna är att:

- Det finns en subsidiaritetslinje som förenar samtliga borgerliga partier utom Liberalerna.
- Ingen parlamentariker från Centerpartiet, Moderaterna eller Kristdemokraterna anser att EU bör ha beskattningsrätt eller att arbetsmarknadsfrågor ska regleras på överstatlig nivå. Alla borgerliga Europaparlamentariker förutom

Cecilia Wikström (L) var negativt inställda till den sociala pelaren, den samling principer för arbetsvillkor och sociala rättigheter som antogs vid ett EU-toppmöte i Göteborg 2017. Även Wikström har dock röstat emot lagförslag som kommit i den sociala pelarens spår.

- Om man ser till de borgerliga partiernas valprogram inför Europaparlamentsvalet 2014 har de borgerliga Europaparlamentarikerna överlag varit konsekventa i sin syn på vilka frågor som bör hanteras på EU-nivå och vilka som bäst sköts på nationell nivå.
- Den borgerliga Europaparlamentariker som lyfts fram som mest inflytelserik av sina kolleger är Gunnar Hökmark (M), som varit avgörande för att EU fått ny gemensam banklagstiftning. Ser man till parlamentarikernas uppdrag i utskott och aktivitet är det Cecilia Wikström (L) som sticker ut.
- Det som förenar de mest inflytelserika borgerliga Europaparlamentarikerna Gunnar Hökmark (M), Cecilia Wikström (L), Christofer Fjellner (M) och Fredrick Federley (C) är att de jobbat med tung lagstiftning inom områden som är centrala för EU: handel, miljö, migration, jordbruk och den inre marknaden. Detta till skillnad från parlamentariker som suttit i utskott med begränsade lagstiftningsbefogenheter.
- De sakfrågor som de borgerliga Europaparlamentarikerna har arbetat med den här mandatperioden har hamnat i skymundan i debatterna inför Europaparlamentsvalet 2019, men de kommer att fortsätta spela framträdande roller i Europaparlamentet 2019–2024. När partierna och medierna inte behandlar de frågor som faktiskt beslutas i Europaparlamentet blir det otydligt för väljarna vad de röstar om.

INNEHÅLL

Inledning: Vem gör skillnad i Europaparlamentet?	6
Om granskningen	9
Miljön i Europaparlamentet	13
Moderaterna: Med nedtonad EU-entusiasm	16
Gunnar Hökmark: En konsekvent veteran	18
Anna Maria Corazza Bildt: Mer än bara matsvinn	21
Christofer Fjellner: En polemisk frihandelsvän	25
Kristdemokraterna: Med subsidiaritet i sitt DNA	29
Lars Adaktusson: TV-ankaret som klev ut ur rutan	31
Liberalerna: EU-foriska	34
Cecilia Wikström: Sveriges tyngsta migrationspolitiker	36
Jasenko Selimović: Inte som andra liberalpartister	39
Centerpartiet: "Smalare men vassare"	43
Fredrick Federley: En resultatnriktad pragmatiker eller fårfarmare med bockfot?	45
Avslutning: Gör de skillnad i Bryssel?	51
Det finns en allmänborgerlig subsidiaritetslinje	52
Hur har parlamentarikerna vunnit inflytande?	53
Vilka har gjort skillnad i Bryssel?	54
Vad väntar de blivande Europaparlamentarikerna?	54
Referenser	56

ORD OCH FÖRKORTNINGAR

Betänkande:	Ordinarie lagstiftningsakt
Initiativbetänkande:	Icke-lagstiftande akt
Föredragande/rapportör:	Europaparlamentets huvudförhandlare för ett betänkande
Resolution:	Icke-lagstiftande uttalande från Europaparlamentet
Röstförklaring:	Ledamotens motivering till ett ställningstagande
Skuggföredragande/skuggrapportör:	Den europeiska partigruppens huvudförhandlare gentemot rapportören
Yttrande:	Tilläggsförslag från andra fackutskott än huvudutskottet
Ändringsförslag:	Parlamentarikernas föreslagna ändringar i lagförslag från EU-kommissionen.

PARTIGRUPPER

ALDE:	Den liberala grupp som Liberalerna och Centerpartiet tillhör
EPP:	Den kristdemokratiska partigrupp som Moderaterna och Kristdemokraterna tillhör

**INLEDNING:
VEM GÖR SKILLNAD I
EUROPAPARLAMENTET?**

Den som följt valrörelsen inför Europaparlamentsvalet 26 maj kan få intrycket att Europeiska unionens själva existens står på spel. Heléne Fritzon, Socialdemokraternas toppkandidat och tidigare migrationsminister, menar att: ”Den här gången är det ett ödesval mellan oss som vill stå upp för de demokratiska rättigheterna och principerna och de högerextrema vindar som blåser över Europa.”¹ Centerpartiet pryder sina valaffischer med budskapet ”Vår kamp mot högerpopulismen behövs i Europa”, och Liberalerna argumenterar för att väljare ska ”Rösta bort extremister och nationalisterna”.² Moderaterna och Kristdemokraterna menar i stället att hotet mot det europeiska samarbetet kommer från två håll: dels från populisterna till både höger och vänster, dels från federalisterna som vill se ett mer överstatligt EU än vad de flesta väljare är bekväma med. ”Mitt parti är en kraftig motståndare till en europeisk superstat”, säger till exempel Kristdemokraternas toppnamn Sara Skyttedal.⁴

När svenska kandidater till Europaparlamentet lovar att de ska ta kampen mot populisterna eller ta tillbaka kontroll från Bryssel försvinner den kompromissfyllda verkligheten som de behöver förhålla sig till som parlamentariker. Om en parlamentariker får vara föredragande för ett lagstiftningsbetänkande behöver hon hitta en position som både partigruppen och en majoritet i plenum kan stå bakom. Vinner betänkandet i parlamentet ska det dessutom sedan förhandlas i så kallade trilogmöten med EU-kommissionen och ministerrådet. Slagkraftiga sloganer eller högrävande vallöften räcker inte långt i den miljön. Eftersom det sällan finns några på förhand givna majoriteter i Europaparlamentet samtalar

man regelbundet över partigrupsgränserna. Det är sällan som de avgörande skiljelinjerna i parlamentet går mellan liberaler och nationalisterna, vilket det kan framstå som i den pågående valrörelsen.⁵ Det krävs ideologiskt svåra avvägningar för att få så mycket inflytande som möjligt. Därför finns det behov av granskningar som tar hänsyn till hur Europaparlamentarikerna har behövt väga vad deras partier lovat väljare i Sverige och vad de behöver göra för att få inflytande i Bryssel och Strasbourg.

Den här rapporten syftar till att analysera de borgerliga svenska Europaparlamentarikernas arbete under mandatperioden 2014–2019 utifrån tre frågeställningar:

1. Hur resonerar parlamentarikerna personligen kring subsidiaritet, det vill säga om en fråga hör hemma på EU-nivå eller inte?
2. Har parlamentarikerna hållit den subsidiaritetslinjen som de väljare som röstade på deras parti kunde förvänta sig 2014?
3. Sett till vilken lagstiftning de jobbat med och utomstående betraktares omdömen, hur inflytelsesrika har de svenska borgerliga Europaparlamentarikerna varit?

Rapporten är en uppföljning av två Timbro-rapporter där Karin Svanborg-Sjövall och Andreas Johansson Heinö granskade de svenska Europaparlamentarikernas arbete 2009–2014.⁶ De rapporterna tittade närmare på hur parlamentarikerna förhöll sig till subsidiari-

¹ Karlsson (2019).

² Centerpartiet (2019).

³ Liberalerna (2019).

⁴ Lönegård (2019).

⁵ Erixon (2019).

⁶ Svanborg-Sjövall (2014); Svanborg-Sjövall & Johansson Heinö (2014).

tetsprincipen, som anger att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt. Subsidiaritetsprincipen står inskriven i EU:s fördrag sedan Maastrichtfördraget trädde i kraft 1993. Tanken är att varje överstatlig åtgärd ska kunna motiveras med att målet för åtgärden inte kan uppnås av medlemsstaterna själva och att gemensamt agerande på EU-nivå är mer effektivt.⁷ Subsidiaritetsprincipen hamnar främst i fokus inom de områden där EU och medlemsstaterna har så kallad delad befogenhet enligt fördragen. Några sådana områden är den inre marknaden, miljöpolitik och viss socialpolitik.

I teorin står alla svenska partier bakom subsidiaritetsprincipen, men i praktiken accepterar partierna maktförflyttningar till överstatlig nivå i viktiga profilfrågor. Timbro-rapporterna 2014 visade till exempel att två av de svenska Europaparlamentariker som utövat störst inflytande, Isabella Lövin (Miljöpartiet) och Amelia Andersdotter (Piratpartiet), gjort det genom att i hög utsträckning rösta i enlighet med sin partigrupps federalistiska agenda i utbyte mot inflytande i sina respektive profilfrågor (fiskeripolitik respektive immaterialrätt och integritet på internet). Detta trots att både Miljöpartiet och Piratpartiet uttryckt skepsis till ökade inslag av överstatlighet inför valet 2009.

Att parlamentariker behöver kompromissa för att få inflytande är naturligt i en så förhandlingsdriven församling som Europaparlamentet, men hur långtgående de kompromisserna kan vara är inte tydligt för väljarna. Därför behöver varje parti och parlamentariker reflektera över vilka frågor i den nationella politiken de inte är villiga att kompromissa om på överstatlig nivå. Ur ett demokratiskt per-

spektiv är det tveksamt att säga sig värna om maktindelning förutom i de egna hjärtefrågorna. Partierna behöver vara tydliga inom vilka områden gemensam lagstiftning är nödvändig, och var gränserna för det europeiska samarbetet ska gå. Syftet med den här rapporten är inte att kritisera all överföring av beslutsmyndighet till överstatlig nivå, något som stundtals är nödvändigt, utan snarare att belysa hur de borgerliga Europaparlamentarikerna själva motiverat sina ställningstaganden.

Rapporten tar vid där Svanborg-Sjövall och Heinö slutade 2014, och fokuserar på de svenska borgerliga Europaparlamentarikerna som har suttit under mandatperioden 2014–2019. Anledningen till att det är just de borgerliga Europaparlamentarikerna som granskats är att de representerar de partier som oftast driver på för marknadsekonomi, fri företagsamhet, individuell frihet och ett öppet samhälle, vilket är de värden som Timbro långsiktigt ska bilda opinion för. De parlamentariker som granskats är: Gunnar Hökmark (M), Anna Maria Corazza Bildt (M), Christofer Fjellner (M), Cecilia Wikström (L), Jasenko Selimović (L), Lars Adaktusson (KD) och Fredrick Federley (C).⁸ Rapporten redovisar vad de borgerliga partierna gick till val på 2014 och granskar sedan hur de enskilda parlamentariker förhållit sig till detta, särskilt i subsidiaritetsfrågan, samt hur inflytelserika de varit.

⁷ Europeiska unionen (2012).

⁸ Två svenska borgerliga Europaparlamentariker, Marit Paulsen (L) och Lars Adaktusson (KD) har hoppat av sina uppdrag under mandatperioden 2014–2019. Marit Paulsen hoppade av 2015 på grund av sjukdom och ersattes av Jasenko Selimovic, och Lars Adaktusson lämnade hösten 2018 när han blev invald i riksdagen och ersattes av Anders Sellström. Eftersom Selimovic och Adaktusson suttit under större delen av mandatperioden är det de som varit föremål för granskning i den här rapporten.

OM GRANSKNINGEN

Enligt statsvetenskaplig teori bygger representativ demokrati på två viktiga grunder, som beskrivs av mandat- respektive sanktionsteorin. Mandatteorins utgångspunkt är att väljare ger partier mandat att genomföra den politik de går till val på: väljarna röstar på det parti vars politiska idéer de tror mest på. Sanktionsteorin menar i stället att väljare tar ställning till den politik som har förts. Missnöjda väljare röstar bort impopulära politiker, och folkvalda som skött sig väljs om.

De här teoretiska ramarna fungerar förhållandevis väl för att analysera nationella val, men desto sämre i samband med Europaparlamentsval. Det beror till stor del på två faktorer. Dels finns det inte några tydliga majoriteter i Europaparlamentet, utan det krävs nästan alltid omfattande förhandlingar med andra partier och partigrupper för att få igenom förslag. Dels är den svenska medierapporteringen från Europaparlamentets verksamhet i Bryssel och Strasbourg bristfällig, något som bland annat uppmärksammades 2016 av den statliga utredningen ”EU på hemmaplan”.⁹ Svenska journalisters bristande EU-kunskaper leder till exempel till att konfliktlinjerna i Europaparlamentet inte synliggörs och att väljare blir dåligt informerade om den politiska miljön som svenska Europaparlamentariker rör sig i. Eftersom det finns ett positivt samband mellan medieexponering och EU-kunskap blir svenska mediers undermåliga EU-rapportering ett demokratiskt problem.¹⁰ Utan tillräckliga kunskaper om Europaparlamentets verksamhet blir det svårt för väljare att utkräva ansvar av de partierna och politiker som de röstat fram.

Den här rapporten försöker teckna en övergripande bild av de borgerliga Europa-

parlamentarikernas arbete 2014–2019 och se om väljarna fick vad de röstade på. Det är förstås omöjligt att på ett rättvist och heltäckande sätt sammanfatta det arbete som sju Europaparlamentariker har lagt ner under fem års tid. Tanken är därför inte att ge någon uttömmande framställning, utan att fokusera på de större lagförslag som parlamentarikerna har ägnat sin tid åt och andra frågor där förhållandet mellan EU-nivån och den nationella nivån hamnat i blyttbelysning.

Jag har i första hand förlitat mig på material som finns tillgängligt på Europaparlamentets hemsida. Där finns en sammanställning över varje parlamentarikers uppdrag, betänkanden, inlägg i plenum, röstförklaringar med mera. Det är främst röstförklaringarna och inläggen i plenum som jag har använt mig av för att få en bild av hur parlamentarikerna resonerat i de sakfrågor som de inte jobbar direkt med inom ramen för sitt utskottsarbete.

Den andra typen av källor jag använt mig av är debattartiklar och intervjuer i svensk press, i första hand från perioden 2014–2019. Det jag fäst extra stor vikt vid är huruvida det finns något mönster i vilka artiklar som publiceras och om parlamentarikerna fokuserar på några särskilda frågor.

Jag har också tagit hänsyn till statistik från sidorna VoteWatch Europe och MEP Ranking för att få en övergripande bild av parlamentarikernas verksamhet. Även rankingar från exempelvis nyhetssidan *Politico Europe* har varit vägledande för att avgöra hur pass stort genomslag de borgerliga svenska parlamentarikerna har haft. Data från VoteWatch har även kommit till användning när jag kontrollerat hur parlamentarikerna faktiskt har röstat i vissa frågor.

⁹ SOU 2016:10.

¹⁰ Reimers (2019).

Sist men inte minst har jag kompletterat ovanstående material med en enkät som har gått ut till alla de svenska borgerliga Europaparlamentarikerna. Där har parlamentarikerna och/eller deras staber själva fått redogöra för vilka frågor de har jobbat med och vilka principiella avvägningar de har varit tvungna att göra i sitt arbete.

För transparensens skull ska det även nämnas att rapportförfattaren är aktiv i Centerstudenter och står på Centerpartiets lista till

Europaparlamentsvalet. Jag driver dock inte någon personvalskampanj, och rapporten har korrekturlästs av flera kolleger för att säkerställa att slutsatserna inte är färgade av min egen partitillhörighet. Om det ändå upplevs att så är fallet ligger ansvaret för det på rapportförfattaren och inte någon annan.

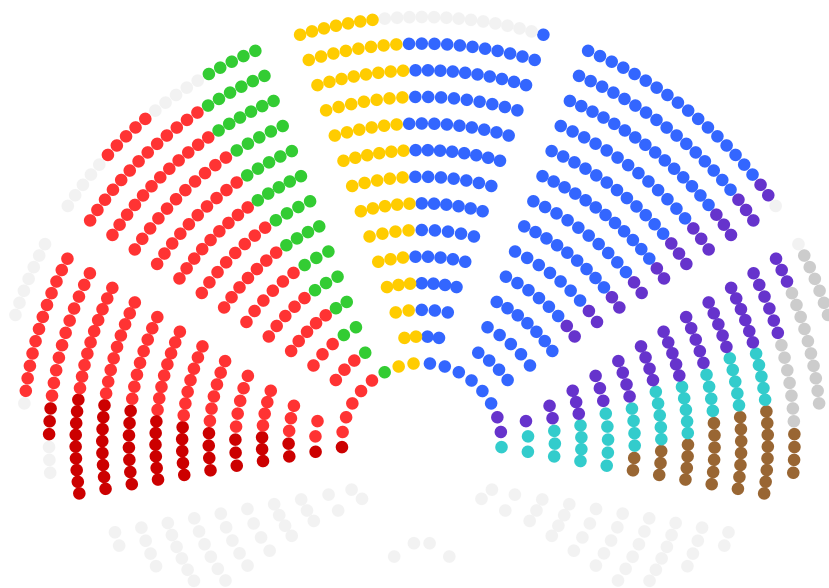
Emanuel Örtengren, Stockholm, maj 2019.

**MILJÖN I
EUROPAPARLAMENTET**

Statsvetare beskriver ofta Europaparlamentsvalet som ett "andra rangens val" eftersom såväl partierna som medierna och väljarna upplever att det är mindre som står på spel än i nationella val. Anledningarna till detta är flera. Förutom att kunskapsnivån om EU bland medborgarna är låg är det dessutom oklart vad man egentligen röstar på. Europaparlamentsvalen tenderar nämligen att vara nationella i bemärkelsen att det sällan handlar om frågor som EU beslutar om, utan snarare om inrikespolitiska frågor. Europaparlamentsvalen fungerar också som "barometerval" där

väljarna ger sitt kollektiva utlåtande om den sittande regeringens insats.¹¹ Fyra av tio väljare i Sverige röstar på ett annat parti i Europaparlamentsvalet jämfört med riksdagsvalet. Det brukar vara extra svårt för stora partier som Moderaterna och Socialdemokraterna att mobilisera sina väljargrupper till Europaparlamentsval. Väljare som är missnöjda med sitt parti i den inhemska politiken, som prioriterar andra sakfrågor på EU-nivå eller som lockas av en färgstark kandidat kan därför göra att resultaten i Europaparlamentsvalen skiljer sig drastiskt från riksdagsvalen.¹²

Partigrupperna i Europaparlamentet

	EPP	Europeiska folkpartiets grupp (kristdemokrater) (M och KD) – 216 ledamöter
	S&D	Gruppen Progressiva förbundet av socialdemokrater (S och Fi) – 185 ledamöter
	ECR	Gruppen Europeiska konservativa och reformister (SD) – 77 ledamöter
	ALDE	Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa (L och C) – 69 ledamöter
	G/EFA	Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen (MP) – 52 ledamöter
	GUE/NGL	Gruppen Europeiska enade vänstern/ Nordisk grön vänster (V) – 52 ledamöter
	EFDD	Gruppen Frihet och direktdemokrati i Europa – 42 ledamöter
	ENF	Gruppen Nationernas och friheternas Europa – 36 ledamöter
	NI	Grupplösa – 20 ledamöter

¹¹ Oscarsson & Holmberg (2005).

¹² Hellman (2019).

Något som gör kopplingen mellan väljare och Europaparlamentariker grumlig är att parlamentarikerna måste förhålla sig till sina europeiska partigrupper. Europaparlamentarikerna är i dag indelade i åtta olika partigrupper som delar grundläggande ideologiska preferenser och syn på EU-samarbetet. Dessa partigrupper är av ren nödvändighet breda kyrkor. European People's Party (EPP), där Moderaterna och Kristdemokraterna ingår, var till exempel splittrade i frågan om man skulle utesluta nationalkonservativa Fidesz från Ungern ur gruppen. (Kompromisslösningen blev att Fidesz stängdes av och därmed förlorade sin rösträtt i partigruppen; Moderaterna och Kristdemokraterna drev båda på för uteslutning.) Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE), den liberala partigrupp där Centerpartiet och Liberalerna ingår, är en av de partigrupper som generellt sett är mest positivt inställda till EU-federalism och överstatlighet. ALDE:s gruppleddare Guy Verhofstadt har rentav skrivit en bok som heter "The United States of Europe". Det har Liberalerna sällan några problem med, men för Centerpartiet kan det stundtals bli mer komplicerat att ingå i en sådan partigrupp.

I sammanhanget är de svenska partierna dvärgar. Eftersom platserna i Europaparlamentet fördelas efter medlemsländernas befolkningens mängd brukar exempelvis de tyska kristdemokraterna (CDU) ha fler Europaparlamentariker än vad Sverige som land har. Det gör att de svenska partiernas program inför Europaparlamentsvalen ska ses som avsiktsförklaringar snarare än egentliga vallöften. När Europaparlamentskandidater som Sara Skyttedal (KD) säger att

hon vill att EU inte ska lagstifta om arbetsmarknads- och välfärdsfrågor är det i första hand partier i hennes egen grupp EPP, exempelvis CDU, snarare än svenska socialdemokrater hon behöver övertyga.

Det betyder dock inte att enskilda Europaparlamentariker är oviktiga. Tvärtom kan en Europaparlamentariker påverka lagstiftningsprocessen betydligt mer än vad en riksdagsledamot kan. Arbetet i Europaparlamentet präglas nämligen i större utsträckning än riksdagsarbetet av förhandlingar. Det beror inte minst på att Europaparlamentets utskott har ansvar för att bearbeta kommissionens lagförslag innan hela parlamentet röstar om dem. Viktiga uppdrag som vem som får vara ordförande i ett utskott fördelas baserat på partigruppernas storlek. Parlamentarikerna behöver i sin tur åtnjuta partigruppens förtroende för att få viktiga utskottsposter och andra uppdrag. För en ledamot dessutom ansvaret att vara föredragande (ibland kallat rapportör) för en viss lagstiftning kan han eller hon få en direkt avgörande roll i att bestämma innehållet i det förslag som parlamentet röstar om. En parlamentariker som är skicklig på att förhandla, samarbeta och övertyga kan därför åstadkomma väl så mycket som ett statsråd, om inte mer.

Eftersom Europaparlamentet fått utökad makt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft 2009 och numera delar beslutsmakten med ministerrådet om det stora flertalet av alla lagförslag kan en parlamentariker vara tungan på vågen när lagstiftning som påverkar en halv miljard människor ska antas. Även om parlamentarikern i fråga kommer från lilla Sverige.

**MODERATERNA:
MED NEDTONAD
EU-ENTUSIASM**

Moderaterna har, efter att tillsammans med dåvarande Folkpartiet varit de som mest energiskt argumenterade för svenskt EU-medlemskap inför folkomröstningen 1994, på senare år tonat ner sin entusiasm för Europa. Det återspglas i titeln som partiet gav sitt program inför Europaparlamentsvalet 2014: "Ansvar och möjligheter." Det var betydligt kärvare jämfört med 2009 års nästan folktopartistiska "Ett starkt Europa för Sveriges bästa".

Gamla moderata mantran som att "Sverige ska tillhöra EU:s kärna" och "EU gör Sverige större" fanns inte med i 2014 års Europaplattform. Det gjorde inte heller 2009 års krav "Inför euron i Sverige". 2014 menade M i stället att:

Vi anser att ett svenskt eurointräde endast kan bli aktuellt inom ramen för ett välskött eurosamarbete, där de länder som delar den gemensamma valutan följer de finanspolitiska ramverken och bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik.¹³

Den formuleringen var präglad av skuldskrisen som drabbade flera länder i Eurozonen, något som påverkade svenska folkets inställning till euron negativt. 2014 argumenterade M inte för någon fördjupning av Eurozonen eller mer centralisering av den ekonomiska politiken. Därför sade M nej till förslag som att Eurozonen får en egen finansminister, egen budget och gemensamma "statsobligationer".

Moderaterna motiverar dessa ställningstaganden med att ytterligare maktöverföring från medlemsstaterna till EU-nivån skulle

försvaga drivkrafterna att ta ansvar för den egna ekonomiska politiken. Dessutom anser man att den demokratiska förankringen och ansvarsutkrävandet för den förda politiken skulle bli otydlig.

Åtgärder för att upprätta hållbara offentliga finanser, reglera den finansiella sektorn, stärka konkurrenskraften och bekämpa korruption och annat maktmissbruk är därför främst frågor för den nationella politiken, enligt Moderaterna.

På samma sätt som Moderaterna talar om att värna om statens kärnuppgifter i Sverige understryker man att "EU skulle kunna bli ännu bättre om det koncentrerade sig på sina huvuduppgifter och effektiviserades". De huvuduppgifterna består i M:s tolkning av att upprätthålla principerna om fri rörlighet och att riva handelshinder för att utveckla den inre marknaden. Ekonomiska frågor tog därför upp den största delen av M:s Europaplattform inför valet 2014, med betoning på att EU i huvudsak ska fungera som ett understöd för reformer på nationell nivå.

Vad gäller gränserna för EU:s makt lyfter M särskilt arbetsmarknadspolitik och familjepolitik som frågor man vill ska vara nationella angelägenheter även i framtiden. M säger även nej till uppbyggnaden av stora gemensamma organisationer som en europeisk gränspolis och åklagarmyndighet. Man motiverade detta med att EU:s uppgift främst ska vara att underlätta för myndigheter i medlemsstaterna att göra sitt jobb.

¹³ Moderaterna (2013).

GUNNAR HÖKMARK: EN KONSEKVENT VETERAN

ÖVERGRIPANDE

- Ledamot i utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON), suppleant i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) och i särskilda utskottet för frågor om ekonomisk brottslighet, skatteundandragande och skatteflykt (TAX3)
- Betänkanden: 5
- Skuggföredragande: 4
- Ändringsförslag: 1 494
- Lojalitet med partigruppen: 88,68%
- Lojalitet med partiet: 98,86%

Gunnar Hökmark är en av de svenska veteranerna i Europaparlamentet, där han suttit i tre mandatperioder sedan 2004. Under mandatperioden 2014–2019 har han varit föredragande för fem betänkanden, varav tre lagstiftningsbetänkanden.

De senaste fem åren har Hökmarks arbete i Europaparlamentet fokuserat på ekonomisk politik och reglering av finansmarknader. Det har följt naturligt på hans insatser under mandatperioden innan dess (2009–2014). Då var Hökmark Europaparlamentets ansvarige för bankunionen, ett gemensamt europeiskt tillsynssystem av banker som kom till som svar på eurokrisen.

Hökmark har fortsatt det arbetet i rollen som föredragande för tre lagförslag för att anpassa EU:s bankkrislagstiftning enligt Total Loss Absorbing Capacity (TLAC), en ny standard för bankers och värdepappersföretags förmåga att absorbera förluster vid kriser. Trots lagförslagets tekniska natur lyser Hökmarks övertygelse om behovet av gemensam lagstiftning för att få en fungerande marknad igenom. I ett av betänkandena skriver Hökmark att de nationella regler som antagits för hur man ska hantera krisande banker skiljer sig väsentligt åt, och att det skapar osäkerhet för investerare. Därför krävs gemensamma regler för att "[...] undanröja de

betydande hindren för den inre marknadens funktion och undvika snedvridningar av konkurrensen".¹⁴ I en debatt om samma lagförslag var Hökmark dock tydlig med att han ansåg att kapitaltäckningskraven inte fick bli ännu högre, vilket han menade skulle hämma investeringar och tillväxt.¹⁵

Utöver sina lagstiftningsbetänkanden har Hökmark också varit föredragande för två betänkanden om den europeiska samordningen av den ekonomiska politiken respektive den ekonomiska politiken i euroområdet. Även i dessa rapporter syns Hökmarks tro på den inre marknadens potential. Han ger också ett utmärkande moderat svar på hur Europas ekonomier ska rustas för framtida kriser: strukturreformer och finanspolitiskt ansvar. I betänkandet om den ekonomiska politiken i euroområdet föreslår Hökmark exempelvis att:

[...] den potentiella tillväxten i alla medlemsstater bör öka till minst 3 % på lång sikt. För att åstadkomma detta måste större tonvikt läggas vid ekonomisk konvergens, där skapandet av tydliga riktmärken för hur man kan förbättra den potentiella tillväxten i medlemsstaterna kunna ge nödvändig vägledning för politiska åtgärder.¹⁶

Det ligger i linje med Moderaternas idéer i

¹⁴ Plenarhandling A8-0302/2017.

¹⁵ Debatt CRE 30/11/2017 - 2.

¹⁶ Plenarhandling A8-0310/2017.

Europaplattformen från 2014, som underströk att EU:s främsta uppgift i den ekonomiska politiken är att ge riktlinjer för inhemska reformer i medlemsstaterna. Således påpekar Hökmark att medlemsländerna måste bli bättre på att genomföra EU-kommissionens landsspecifika rekommendationer som kommer varje år i samband med den så kallade planeringsterminen.¹⁷

Redan vid en snabb genomläsning av betänkandet om ekonomisk politik i euroområdet kan man dock misstänka att flera av punkterna, särskilt under rubriken ”Sysselsättnings- och socialpolitik”, är tillägg som Hökmark inte själv står bakom.

Till exempel anger punkt 42 att ”Europaparlamentet uppmanar kommissionen att bygga vidare på parlamentets resolution genom att lägga fram ambitiösa förslag för en stark europeisk pelare för sociala rättigheter [...]”, något som Hökmark profilerat sig som motståndare till i Sverige. Punkt 59, där parlamentet säger sig välkomna förslaget till direktiv för balans mellan arbete och privatliv, känns heller inte särskilt hökmarks. 2016 röstade Hökmark till exempel nej vid en omröstning om ett betänkande om tillämpning- en av ett ramavtal om föräldraledighet.¹⁸

Mycket riktigt anger Hökmark i en röstförklaring att han röstat för sitt betänkande om den ekonomiska politiken i euroområdet i sin helhet, men invänder mot ett antal tillägg som kommit från sysselsättningsutskottet i Europaparlamentet. Hökmark nämner bland annat förslaget om en social pelare och andra förslag som rör arbetsmarknadslagstiftning som skäl till sina invändningar. Han motiverar detta främst med att det är frågor där

det är medlemsstaterna, inte EU, som har beslutsmakten.¹⁹

Denna argumentation återkommer i flera av Hökmarks röstförklaringar och debattinlägg i plenum. Hökmark kritiserade bland annat en resolution skriven av Marita Ulvskog (S) om att socialpolitiken borde spela en större roll i EU:s strategi för jobb och tillväxt. Hökmark är glasklar med att han tycker att förslaget är feltänkt, inte bara ur ett ideologiskt höger/vänster-perspektiv utan också med hänvisning till subsidiaritetsprincipen:

Arbetsmarknadspolitiken är en medlemsstatskompetens. EU har en viktig roll att spela, inte minst genom marknadsreformer som underlättar för den fria rörligheten under socialt goda villkor och som bidrar till handel och tillväxt. Arbetsmarknadspolitiken ska inte styras från Bryssel.²⁰

Hökmark framför liknande argument mot att EU ska bestämma över medlemsstaternas skattepolitik, skogspolitik och hur man arbetar för att minska skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner.²¹ Hökmark kritiserar också vid upprepade tillfällen årsrapporterna om EU:s ekonomiska intressen för skrivningar som enligt honom svartmålar de länder, inklusive Sverige, som valt att stå utanför den gemensamma åklagarmyndigheten Eppo. Hökmark anser att: ”Vi vill inte ge EU makten att leda förundersökningar mot svenska medborgare i Sverige, det ska skötas av svenska myndigheter.”²² Också i dessa frågor ligger Hökmark alltså i linje med Moderaternas Europaplattform inför valet 2014, även om Moderaterna på senare tid bytt fot i frågor om

¹⁷ Ibid.

¹⁸ VoteWatch (2018a).

¹⁹ Skriftlig förklaring A8-0310/2017 (Gunnar Hökmark).

²⁰ Debatter CRE 25/11/2014, skriftligt inlägg.

²¹ Skriftlig förklaring A8-0197/2017 (Constance Le Grip).

²² Skriftlig förklaring A8-0159/2017 (Julia Pitiera).

svenskt deltagande i Eppo.²³

Sammantaget har Hökmark under den gångna mandatperioden uppvisat en konsekvent hållning ur ett moderat subsidiaritetsperspektiv. Hökmark har arbetat för en fördjupad inre marknad, men hävdar bestämt att huvudansvaret för den ekonomiska politiken ligger hos medlemsstaterna. Någon utvidgning av EU:s befogenheter eller förändringar av EU:s funktionsätt är Hökmark skeptisk till.

Det blir tydligt i en debattartikel som Hökmark skrev i DN hösten 2017. Där uttrycker alla Hökmarks förslag skepsis till mer centralisering: nej till att Europeiska rådet ska ledas av EU-kommissionens ordförande, nej till transnationella listor i Europaparlamentsvalet, nej till EU-skatter och gemensam finanspolitik, nej till centralisering av försvarspolitik och en EU-armé, nej till lagstiftning i en social pelare.²⁴ Detta ledde till en replikväxling med Liberalernas Europaparlamentariker Cecilia Wikström, som stod bakom de flesta av dessa förslag, vilket illustrerade Moderaternas och Liberalernas skilda inställningar till subsidiariteten.

På en viktig punkt särskiljer sig dock Hökmark från den moderata partilinjen: i frågan om svenskt euomedlemskap. Medan Mode-

raterna har släppt sitt stöd för euron har Hökmarks övertygelse om att Sverige bör gå med i den gemensamma valutan snarast stärkts. Möjligen beror detta på att Hökmark själv varit med och tagit fram den lagstiftning som ska se till att Eurozonen står rustad vid nästa kris. I en debattartikel i *Dagens Industri* 2018 skrev han exempelvis att:

För Sveriges del är det min bestämda uppfattning att vi bör vara med i euron. Redan nu hade den gett oss en större valutastabilitet. Det hade gett oss en bättre konkurrenskraft när vår krona har varit övervärderad och det hade skapat stabilare välstånd när den nu undervärderas. Vi är redan i dag en del av det monetära samarbetet även om vi inte tagit steget in i euron.²⁵

Överlag ändrar det dock inte bilden av att Hökmark i allt väsentligt varit den sortens Europaparlamentariker som den som läste Moderaternas Europaplattform inför valet 2014 kunde förvänta sig. Om han försöker väcka eurofrågan till liv i Sverige igen när han nu lämnar Europaparlamentet återstår att se.

²³ Tobé & Forssell (2019).

²⁴ Hökmark (2017).

²⁵ Hökmark (2018).

ANNA MARIA CORAZZA BILDT: MER ÄN BARA MATSVINN

ÖVERGRIPANDE

- Vice ordförande i utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), ledamot i utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM), suppleant i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)
- Betänkanden: 3
- Skuggföredragande: 9
- Ändringsförslag: 1 522
- Lojalitet med partigruppen: 88,49%
- Lojalitet med partiet: 98,35%

Under stor kalabalik petades Anna Maria Corazza Bildt, som suttit i Europaparlamentet två mandatperioder sedan 2009, när Moderaternas lista inför årets Europaparlamentsval spikades. Corazza Bildt dolde inte sin besvikelse över petningen, och menade att ”förfarandet har präglats av makt och mygel på ett sovjetiskt sätt”.²⁶

TVå argument framfördes officiellt som skäl för att peta Corazza Bildt. Dels ville Moderaternas nomineringskommitté se en nystart efter det rekorddåliga Europaparlamentsvalet 2014, där M bara fick 13,7 procent. Dels hävdade Corazza Bildts kritiker att hon ägnat för mycket fokus åt frågor som inte var prioriterade för Moderaterna, exempelvis matsvinn.²⁷ Andra källor säger att det var Corazza Bildts hårda ledarstil och att hon behandlat personal illa som var anledningen till hennes petning. Samtidigt har personer som arbetat för Corazza Bildt tagit henne i försvar.²⁸ I en intervju med nyhetsmagasinet *Fokus* säger Corazza Bildt att: ”Jag har upptäckt att många uttalar sig om mig, fattar beslut om mig som EU-parlamentariker, utan att ha granskat vem jag är.”²⁹

Så vad har Corazza Bildt egentligen gjort i

Europaparlamentet? Skiljer sig hennes arbete och hennes syn på EU och dess förhållande till medlemsstaterna väsentligt från den moderata partilinjen?

Under den gångna mandatperioden i Europaparlamentet har Corazza Bildt varit föredragande för tre betänkanden och haft en relativt tung roll som vice ordförande i Europaparlamentets utskott för den inre marknaden och konsumentskydd. Det finns två röda trådar i Corazza Bildts arbete som Europaparlamentariker: utvecklingen av den inre marknaden och skydd av barns, kvinnors och minoriteters rättigheter.

Det stora lagstiftningsbetänkandet som Corazza Bildt drev igenom under mandatperioden rör utvecklingen av en inre marknad för digitala tjänster inom EU, något som Juncker-kommissionen lyft som en av sina prioriteringar. Tidigare har olika nationella, regionala eller lokala krav inneburit att företag varit tvungna att lagra data på serverar inom ett visst territorium. Det strider mot idén att tjänster ska kunna tillhandahållas var som helst inom EU. Fria dataflöden inom EU har rentav kallats för den ”femte friheten” i tillägg till den fria rörligheten

²⁶ Jeppsson, Svensson & Karlsson (2018).

²⁷ Svensson & Sjöshult (2018).

²⁸ Nudel (2018).

²⁹ Törnmalm (2018).

³⁰ Stolton (2018).

inom unionen för varor, tjänster, kapital och personer.³⁰

I betänkandet resonerar Corazza Bildt att olika särkrav inom EU på var data ska behandlas leder till rättsosäkerhet och begränsar utbudet av molntjänster. Hon vill därför se tuffa åtgärder för att medlemsländerna ska ta bort krav på datalokalisering, och ha goda motiveringar till de krav de har kvar eller inför. Hon anser även att kommissionen ska säkerställa att undantag från grundregeln om fria dataflöden inte missbrukas genom att granska om medlemsländers återstående datalokaliseringskrav behöver ändras eller upphävas. Fokus ligger på att avskaffa hinder för gränsöverskridande databehandling, och Corazza Bildt vill att kommissionen tolkar avsteg från lagstiftningen strikt:

Föredraganden inser att medlemsstaterna i undantagsfall har berättigade skäl att begränsa det fria flödet av uppgifter. Med tanke på de skadliga effekterna för EU:s digitala ekonomi anser emellertid föredraganden att det är mycket viktigt att sådana krav hålls till ett minimum.³¹

Liksom i Timbros tidigare granskning av Corazza Bildts arbete under mandatperioden 2009–2014 framkommer det att hon vill se en stark kommission som agerar när medlemsländerna sätter upp handelshinder.³²

Att undantagen där datalokaliseringskrav är tillåtna hölls till ett minimum var något som Corazza Bildt var mycket nöjd med vid omröstningen i Europaparlamentet. I ett anförande kallade hon lagförslaget för ”a regulation to deregulate”.³³ I plenum passade hon också på att ge en känga åt de nationalistiska partier som var de enda som röstade emot förslaget:

I am proud that we have succeeded in overcoming the Member States' concerns that data process outside of the territory would be less safe and accessible. I am proud that we have managed to keep the national exceptions restricted to just one.

Tell us please, dear colleagues from the extreme right: how would data be safer in a box in a cellar within a national border instead of in the cloud with the most efficient and safe cloud service providers? [...] Wake up to the digital realities.³⁴

Så långt är Corazza Bildt typiskt moderat i sitt arbete som Europaparlamentariker. Det är i andra frågor, där Moderaterna vanligtvis inte syns, som Corazza Bildt sticker ut. En snabb översikt över vilka frågor som Corazza Bildt debatterar i plenum illustrerar ett engagemang i frågor som bara nämns i förbifarten i Moderaternas Europaplattform.

De tydligaste exemplen på detta är kanske Corazza Bildts återkommande inlägg i frågor som rör barns, kvinnors och minoriteters rättigheter. I dessa frågor betonar Corazza Bildt dock oftast att ansvaret och beslutsmakten ligger hos medlemsstaterna. I en debatt om lönegapet mellan män och kvinnor konstaterar Corazza Bildt att:

The gender pay gap is a challenge throughout Europe in all kinds of jobs. [...] So what are we to do? There is no one-size-fits-all solution. It is a structural problem that needs to be dealt with from different angles and nationally. [...] It is important that we join forces at all levels to raise awareness, putting pressure on Member States to take concrete actions and share best practices.³⁵

³¹ Plenarhandling A8-0201/2018.

³² Svanborg-Sjövall & Johansson Heinö (2014).

³³ Debatt CRE 03/10/2018 - 17.

³⁴ Ibid.

³⁵ Debatt CRE 2017/03/01 - 19.

Corazza Bildt välkomnade även att kommissionen i början av mandatperioden drog tillbaka ett direktiv om mammaledighet. Hon var dels kritisk till att kommissionen bara omnämnde kvinnor som föräldrar och därmed ansvariga för barnen, men motiverade även sitt ställningstagande ur ett subsidiaritetsperspektiv:

Det måste ges starkare skydd till arbetande föräldrar, men lösningen framåt är inte att lagstifta från Bryssel. Därför välkomnar jag att kommissionen drar tillbaka mammaledighetsdirektivet. Familjepolitik bör bestämmas på nationell nivå. Det finns stora skillnader i Europa och jag förstår utmaningarna i vissa länder, men vi kan inte ha en lösning som passar alla i EU.³⁶

Hennes syn på vilken nivå som ansvaret för välfärds- och arbetsmarknadspolitik ska ligga har dock inte hindrat Corazza Bildt från att rösta för initiativbetänkanden, som inte är bindande lagförslag utan anger Europaparlamentets önskemål, där hon stöder andemeningen. Ett exempel är en omröstning om behovet av en EU-strategi för att förebygga pensionsklyftan mellan män och kvinnor, som Corazza Bildt röstade för, även om hon i sin röstförklaring betonade att frågor som lönesättning, föräldraledighet och pensioner var nationella frågor.³⁷ På så sätt skiljer Corazza Bildt sig från kolleger som Gunnar Hökmark, som gjort en mer restriktiv tolkning av subsidiariteten även om han stått bakom förslagets övergripande målsättning.

Ibland har Corazza Bildt efterfrågat krafttag från kommissionen för att få medlemsstaterna att rätta sig i ledet, även i frågor som i huvudsak är nationellt ansvar. Det gäller till exempel frågan om våld mot kvinnor, där

Corazza Bildt velat se mer handpåläggning från kommissionens sida:

Member States have to overcome their reservations and speed up the EU's accession and ensure a broader scope [...] I would like to join the call to the Commission to propose a legislative act on violence against women as a way to strengthen our capabilities.³⁸

I ett betänkande om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor i hemmet, som Corazza Bildt var föredragande för tillsammans med Christine Revault D'Allonnes Bonnefoy från den socialdemokratiska gruppen S&D, är språket ännu skarpare:

Skyddet för unionens medborgare och invånare mot könsrelaterat våld är olika på grund av att det inte finns någon europeisk strategi, inbegripet en rättsakt, och på grund av att politiken och lagstiftningen skiljer sig åt mellan de olika medlemsstaterna, bland annat när det gäller definitionen av brott och lagstiftningens räckvidd, och de är därför mindre skyddade mot våld.³⁹

Resonemanget här påminner till viss del om det i Corazza Bildts betänkande om det fria flödet av icke-personuppgifter inom EU. Olika nationella lagstiftningar och avsaknaden av ett gemensamt europeiskt regelverk skapar rättsosäkerhet. Slutsatsen blir därför att EU behöver bidra till att skapa en större enhetlighet för att fördragets grundläggande fri- och rättigheter ska kunna garanteras.

Även i frågor som intersexuella personers rättigheter vill Corazza Bildt att kommissionen spelar en mer aktiv roll. Hon kritiserar rådet för att blockera anti-diskrimineringsdirektivet,

³⁶ Debatt CRE 2014/07/15 - 11.

³⁷ Skriftlig förklaring A8-0197/2017 (Constance Le Grip).

³⁸ Debatt CRE 11/09/2017 - 19.

³⁹ Plenarhandling A8-0266/2017.

som hon varit EPP-gruppens skuggföredragande för.⁴⁰ I en debattartikel lyfter Corazza Bildt hur avsaknaden av ett anti-diskrimineringsdirektiv leder till att samkönade pars äktenskap inte erkänns i vissa EU-länder. Hon betonar att familjepolitik ska vara nationell, men att homoäktenskap- och adoptioner måste erkännas i hela unionen för att regnbågsfamiljer ska kunna ta del av den fria rörligheten fullt ut.⁴¹ I såväl plenum som i debattartiklar i svenska medier använder Corazza Bildt formuleringar om att kvinnors eller HBTQI-personers rättigheter är mänskliga rättigheter, och tar ställning mot värdekonserveratism.^{42 43}

Det är svårt att få en överblick av Anna Maria Corazza Bildts arbete som Europaparlamentariker, som spänner över många

och disparata områden. Från ett moderat perspektiv har hon drivit aparta frågor där EU sällan har det direkta ansvaret. Samtidigt betonar Corazza Bildt på moderat vis att exempelvis familjepolitik är en nationell fråga, och utgår från unionens grundläggande principer om fri rörlighet för att motivera åtgärder för att ta itu med diskriminering av HBTQI-personer. Corazza Bildt må vara en atypisk M-parlamentariker på många sätt, men hennes resonemang i plenum och i röstförklaringar genomsyras allt som oftast av ett klassiskt moderat subsidiaritetsperspektiv.

⁴⁰ Debatter CRE 12/02/2019 - 23.

⁴¹ Corazza Bildt & Saweståhl (2018).

⁴² Debatter CRE 12/02/2019 - 23.

⁴³ Corazza Bildt (2017).

CHRISTOFER FJELLNER: EN POLEMISK FRIHANDELSVÄN

ÖVERGRIPANDE

- Ledamot i utskottet för internationell handel (INTA), suppleant i budgetutskottet (BUDG), suppleant i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)
- Betänkanden: 5
- Skuggföredragande: 6
- Ändringsförslag: 1 305
- Lojalitet med partigruppen: 89,07%
- Lojalitet med partiet: 98,89%

Christofer Fjellner är den före detta ordföranden för Moderata ungdomsförbundet (MUF) som blev Europaparlamentariker vid blott 27 års ålder. Vid drygt 40 års ålder är han nu en av endast tre svenskar som suttit i Europaparlamentet sedan 2004, tillsammans med partikollegan Gunnar Hökmark och socialdemokraten Anna Hedh. Fjellner har under åren blivit känd för sin konfrontativa stil: bland annat har han sålt snus från sitt Brysselkontor i protest mot EU:s snusförbud.⁴⁴ Han skriver också regelbundet debattartiklar i svensk press, inte sällan riktade mot svenska kolleger i Europaparlamentet.

Fjellners lagstiftningsarbete i Europaparlamentet är främst inriktat på handelsfrågor, där han drivit en utmärkande frihandelsvänlig linje. Fjellners anföranden i plenum illustrerar med all önskvärd tydlighet att han tycker att EU inte är frihandelsvänligt nog. En debatt om huruvida EU skulle införa nya skydd mot subventionerade importvaror från länder utanför unionen kan tjäna som ett exempel:

Fru talman! I tretton år, tror jag, har jag jobbat med – eller kanske snarare mot – EU:s skyddstullar. För många av mina kolleger här är det ingen överraskning, eftersom vi har haft väldigt många konflikter om skyddstullar.

Jag har fortfarande svårt att förstå varför

vi ska införa särskilt höga tullar om någon exporterar någonting särskilt billigt. Jag tycker att kommissionens nya hot om tullar på billiga elcyklar säger nästan allt [...]

Jag vet att det finns en del personer här inne i plenum i dag som tänker sig att i morgon rösta emot de nya reglerna för att de tycker eller tror att det blir svårare att införa drakoniska tullar på t.ex. elcyklar från Kina. Jag skulle kunna rösta precis likadant men av motsatta skälet, nämligen för att jag tycker att det är och förblir för lätt att införa drakoniska tullar mot t.ex. elcyklar från Kina.⁴⁵

Fjellner hade samma frihandelsvänliga utgångspunkt när ett betänkande om en liknande fråga, skyddsmekanismer för att upphäva förmåner i EU:s handelsavtal, hamnade på hans bord. Förslaget gick ut på att om importen av en vara ökar så snabbt och under sådana förhållanden att det skadar inhemska tillverkare så kan exempelvis tullar höjas under en begränsad tid.

Det låter kanske inte som en frihandelsfrämjande åtgärd i sig. Fjellner är dock noga med att förslaget inte får ses som ett carte blanche för protektionism, utan framför allt är det ett sätt att öka förtroendet för handelsavtal:

Föredraganden vill understryka att en skyddsåtgärd är ett verktyg för liberaliseringen

⁴⁴ Melchior (2014a).

⁴⁵ Debatter CRE 14/11/2017 - 15.

av handeln, som gör det möjligt att ingå ytterligare åtaganden i förhandlingarna om frihandelsavtal och skapa stöd och acceptans för dessa åtaganden mellan olika berörda parter. Skyddsåtgärder får inte missbrukas i protektionistiskt syfte.⁴⁶

Fjellner menar att skyddsåtgärder mot import i första hand bör betraktas som säkerhetsventiler som skapar möjligheter att ingå ännu mer långtgående handelsavtal, snarare än som defensiva verktyg för att stoppa handel. Fjellner är över huvud taget inte någon anhängare av handelsförsvaret. Han har bland annat uttryckt sig kritiskt mot de strafftullar på en rad amerikanska varor som EU-kommissionen införde som svar på Trump-administrationens stål- och aluminiumtullar:

Detta kommer att kosta europeisk ekonomi och handel mer än vad det kommer att kosta USA [...]

Det är inte rimligt att skjuta sig själv i foten för att uppfostra någon annan. Man tar gärna ursäkten att införa tullar när man har möjligheten, men det finns inte en nationalekonom som tycker att det är en bra idé.⁴⁷

Fjellners omfattande av frihandelsmöjligheter avviker från normen i EU, där Sverige sticker ut som ett ovanligt frihandelspositivt land. I sina enkätsvar lyfter Fjellner också att han upplever att konfliktnivån kring handelspolitiken har ökat den här mandatperioden, bland annat till följd av att europeiska socialdemokrater rör sig i en mer protektionistisk riktning.

Fjellner gör gärna en poäng av när andra

svenska Europaparlamentariker röstar nej till frihandelsavtal. Framför allt Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna sällar sig regelbundet till sina mer frihandelskritiska partigrupper positioner. I Miljöpartiets och Vänsterpartiets fall handlar det om hänsyn till klimatpåverkan eller arbetsvillkor, medan Sverigedemokraterna talar om att ”värna svenska intressen i handelsavtal”.⁴⁸ På EU-nivå finns därför en ideologisk konflikt kring handelsfrågor som inte är lika påtaglig i Sverige.

Den konflikten utnyttjar Fjellner gärna. Särskilt Miljöpartiet hamnar ofta i Fjellners skottglugg, som i en debattartikel där Fjellner kritiserade att partiet röstat nej till flera handelsavtal med låginkomstländer:

Sannolikheten att MP säger ja till ett frihandelsavtal eller att EU sänker sina tullar mot något av världens fattigaste länder får nog anses vara lika stor som att partiet säger ja till att bygga ut kärnkraften. Att Miljöpartiet låter sitt närmast dumdristiga frihandelsmotstånd gå före omsorgen om världens fattiga länder och deras rätt att självständigt styra över sina egna öden är ett svek av monumentala mått.⁴⁹

Fjellners andra fokusfråga under mandatperioden, där han också fått tillfälle att sparra med Miljöpartiet, är miljöpolitik. Fjellner har bland annat varit skuggföredragande, det vill säga förhandlat för EPP-gruppens räkning, för två betänkanden om regler för utsläpp och bränsleförbrukning för nya tunga fordon. Även i miljöfrågorna har Fjellner bibehållit ett marknadsliberalt perspektiv som särskiljer

⁴⁶ Plenarhandling A8-0330/2018.

⁴⁷ Andersson (2018).

⁴⁸ Se t.ex. Sverigedemokraterna (2019).

⁴⁹ Fjellner (2018a).

honom från många andra parlamentariker. Fjellner menar att bra klimatpolitik är kostnadseffektiv och stödjer snarare än hämmar teknisk utveckling:

Fru talman! Om vi ska klara klimatutmaningen, måste vi minska utsläppen från tunga transporter – och det radikalt. Därför är det bra att vi nu får det här förslaget till lagstiftning, så att vi för första gången i EU tar frågan om att minska utsläppen från just tunga fordon på allvar [...]

Detta utvecklas ofta och snabbt till en budgivning, där det ges intryck av att de med högst krav på utsläppsminskningar är de som är till störst nytta för klimatet. Jag skulle dock påstå att det är fel. Det är de som hittar rätt nivå och skapar de starkaste incitamenten för teknisk utveckling som gör skillnad på riktigt.

Vi måste hitta en nivå som teknikerna klarar att leverera. Framför allt måste vi se till att de fordon som produceras är fordon som någon har råd att köpa. Det är nämligen bara genom att byta ut de gamla lastbilarna och bussarna med höga utsläppsnivåer som vi får ner utsläppen på riktigt. Tyvärr tycker inte jag att miljöutskottet lyckas med det.⁵⁰

Vare sig det har gällt miljökrav för lastbilar, sjötransporter eller biobränslen har Fjellner betonat att nya regleringar inte ska begränsa europeisk konkurrenskraft. Han tryckte därför bland annat på att bara nödvändig information för att mäta utsläpp, och inte mer allmänna data om lastbilars funktion, skulle delas för att undvika att producenter i andra länder fick konkurrensfördelar.⁵¹ Även i sitt enkätsvar trycker Fjellner på vikten av kostnadseffektiv klimatpolitik:

Ska vi klara klimatomställningen i tid måste

vi få andra stora utsläppare som Kina, USA och Indien att vilja följa vårt exempel. Vi kan inte tvinga dem, bara inspirera dem. Det lyckas vi aldrig med om EU:s klimatpolitik uppfattas skada vår ekonomiska tillväxt och försämra välfärden. Då riskerar vi snarare att framstå som ett avskräckande exempel. Det finns fortfarande en del som förnekar detta samband, men jag ser det som en framgång att det inte längre går att föra en seriös diskussion om klimatpolitiken utan ta hänsyn till kostnadseffektiviteten.

Vad anser Fjellner då om EU-samarbetet i bred mening, i synnerhet på unionens förhållande till medlemsstaterna? Något som framkommer snabbt när man granskar de många debattartiklar som Fjellner skrivit under sina år som Europaparlamentariker är att han är mån om att EU:s makt ska vara tydligt avgränsad. Han tvekar därför inte att ta strid när han upplevt att EU försökt besluta i frågor som hör hemma på nationell nivå, som skogspolitiken. I en debattartikel i *Skogsaktuell* skrader Fjellner inte orden:

Den svenska skogen är varken brittisk eller holländsk och det finns ingen anledning att länder som för 1 000 år sedan högg ner sin egen skog ska ha synpunkter på hur våra svenska skogsägare – som för hundra år sedan kom på hållbart skogsbruk – brukar sin skog.⁵²

Fjellner har intagit samma linje i frågan om den sociala pelaren, den samling principer för arbetsmarknadspolitik och sociala rättigheter som nu börjar omsättas till lagstiftning. Han är mycket kritisk mot att den socialdemokratiska regeringen öppnat upp för beslutsfattande om välfärds politik på EU-nivå och kallar Stefan

⁵⁰ Debatt CRE 14/11/2018 - 8.

⁵¹ Debatt CRE 11/06/2018 - 17.

⁵² Fjellner (2014).

Löfven ”Fackbasen som sålde den svenska modellen”.⁵³ Fjellners linje är alltså snarlik Gunnar Hökmarks, även om hans retoriska stil är mer konfrontativ.

När Fjellner nu lämnar Europaparlamentet menar han att kommande regering och Europaparlamentariker måste prioritera EU-samarbetet på ett helt annat sätt än i dag. Även om han inte lika aktivt som Gunnar Hökmark lobbar för att Sverige ska ansluta sig till euron efterfrågar han större svenskt engagemang i europeiska säkerhetssamarbeten och en förstärkning av EU:s yttre gräns, med ett gemensamt kvotflyktingsystem på sikt. Någon utökad budget eller beskattningsrätt till EU vill han inte se.⁵⁴ Fjellner värnar främst om den fria rörligheten inom unionen och att minska byråkratiskt regelkrångel. En återkommande paroll är att: ”Det som är bra med EU är gratis och det som är dåligt är hur dyrt som helst.”

Även om Fjellner är entusiastisk över EU-samarbetet i stort är han skeptisk till en alltför snabb och långtgående fördjupning av det. Av den anledningen är han negativt inställd till ett ”Europa i flera hastigheter”. Den idén går ut på att vissa länder går före i stället för att invänta konsensusbeslut, och att resten av EU:s medlemsländer följer efter så småningom. Fjellner tror att det vore destruktivt för det gemensamma beslutsfattandet i EU. Han argumenterar också för att mer *multi-speed* skulle leda till att större länder som Frankrike får bestämma mer över politikens inriktning, medan mindre länder som likt Sverige värnar om subsidiariteten får spela andrafiolen. Därför anser Fjellner att större beslut, till exempel om den gemensamma migrationspolitiken, bör tas i samförstånd i EU:s ministerråd:

Det enda du vet i en demokrati är att det inte blir som du själv vill. Det viktiga är att

*vi alla kan leva med det som blir resultatet av förhandlingarna. Det är just det som är värdet i beslutsfattandet i EU. Därför ska de konstitutionella aspekterna av Europasamarbetet inte avgöras med kvalificerad majoritet eller av de som vill gå fram snabbast utan av alla medlemsstater tillsammans. Att vi lagstiftar med enkel eller kvalificerad majoritet för att hantera den dagliga verksamheten är naturligt och ofta en nödvändighet för att det ska gå att regera. Men de stora, svåra besluten måste faktiskt tillåtas värka fram. Detta borde vara Sveriges bidrag i dessa formativa och avgörande tider.*⁵⁵

På så vis intar Fjellner en konservativ hållning, åtminstone till sättet han ser på utvecklingen av EU:s institutioner och gemensamma politik. Titeln på artikeln som citeras ovan fångar ett på många sätt moderat, liberalkonservativt mantra: ”EU bör skynda långsamt.”

⁵³ Fjellner (2018b).

⁵⁴ Fjellner (2018c).

⁵⁵ Fjellner (2017).

**KRISTDEMOKRATERNA:
MED SUBSIDIARITET
I SITT DNA**

Kristdemokraterna hade inför Europaparlamentsvalet 2014 ett utförligt program på strax över 30 sidor.⁵⁶ Detta beror bland annat på det utförliga inledande avsnittet, ”EU, demokratin och politikens gränser”, som ger en närmast filosofisk beskrivning av partiets syn på EU.

Framför allt betonar KD tre saker: att den kristna etiken är en viktig grund för det europeiska samarbetet, att flera av EU:s grundlagsfäder var kristdemokrater och att subsidiaritet är en viktig grund för EU-politiken. (Subsidiaritetsprincipen härstammar från katolsk sociallära, och Kristdemokraterna ser den därför som en del av sitt ideologiska arv.) Kristdemokraterna sätter därför in sig i ett europeiskt sammanhang, som en del av en större rörelse som har ett ansvar att värna om EU-samarbetet och dess gränser.

I programmet skriver Kristdemokraterna att ”praktisk solidaritet bäst visas så nära människor som möjligt”. För Kristdemokraterna innebär detta att EU inte bör ha beslutanderätt över sociala frågor som ekonomiskt bistånd till medborgare, vård, skola och omsorg. Kristdemokraterna vill inte heller att politiker på EU-nivå reglerar ”livsstilsfrågor” genom snusförbud eller kvoterad föräldraförsäkring, vilket KD i och för sig är skeptiska till även på nationell nivå. Samtidigt lyfter Kristdemokraterna ett antal områden där man vill se ett fördjupat samarbete inom EU, bland annat miljöfrågor, arbete mot organiserad brottslighet, frihandel, utrikespolitik och migration.

KD säger också bestämt nej till att EU ska ha beskattningsrätt med motiveringen: ”Unionen bygger på medlemsstaters och medborgares visioner och bör finansieras direkt

av medlemsstaterna. I detta ligger också en form av kontroll över att EU som institution inte gör mer än medlemsstaterna gett mandat till.” I flera stycken i programmet kritiserar Kristdemokraterna förslag om ökad centralstyrning av till exempel den ekonomiska politiken som ett botemedel mot den statsfinansiella kris som drabbade flera europeiska länder. KD vill även se en slimmad EU-budget där man framför allt minskar på regionstöden, som i dag utgör den näst största utgiftsposten.

På flera områden är kontrasten skarp mot framför allt Liberalerna; Kristdemokraterna gör ofta en betydligt snävare avgränsning av vilka frågor som är befogade att besluta om på EU-nivå. Det finns dock en del likheter i vilka frågor man lyfter, som möjligen har att göra med de frisinnade influenser som partierna har gemensamt. Dåvarande Folkpartiet skrev: ”Det behövs större förståelse i EU för behovet av en forskningsbaserad alkoholpolitik.” Kristdemokraterna skriver: ”Sverige ska i EU-sammanhang ha en tydlig linje mot de legaliseringstendenser som finns runt om i Europa.” KD uttrycker även en rent ovetenskaplig skepsis mot genmodifierade grödor (GMO) och kräver tydlig märkning av GMO-livsmedel med hänsyn till allergiker, trots att det inte finns några dokumenterade fall av allergi kopplat till GMO:er. Helt livsstilsneutralt är KD:s Europaprogram alltså inte trots inledningens utfästelser, även om man är försiktig med att efterfråga gemensam lagstiftning i frågor som inte är av gränsöverskridande natur.

⁵⁶ Kristdemokraterna (2014).

LARS ADAKTUSSON: TV-ANKARET SOM KLEV UT UR RUTAN

ÖVERGRIPANDE

- Ledamot i utrikesutskottet (AFET) och underutskottet för mänskliga rättigheter (DROI), suppleant i utskottet för transport och turism (TRAN)
- Betänkanden: 0
- Skuggföredragande: 6
- Ändringsförslag: 394
- Lojalitet med partigruppen: 87,84%
- Lojalitet med partiet: 100,00%

Efter drygt tjugo år som nyhetsjournalist och TV-ankare var Lars Adaktusson redan ett känt ansikte när han 2013 meddelade att han gått med i Kristdemokraterna och skulle kandidera i Europaparlamentsvalet. I en debattartikel i *Dagens Nyheter* skrev Adaktusson att det var hans tid som korrespondent under kriget i det forna Jugoslavien som fick honom att inse ”den djupare innebörden i Europas gemenskapsbygge”. Adaktusson framhöll dock att lösningen på Europas problem inte nödvändigtvis bestod av mer centralisering: ”Subsidiariteten ger inget universalsvar på frågan vilken beslutsnivå som är lämplig, men principen att beslut ska fattas på lägsta ändamålsenliga nivå måste hållas levande.”⁵⁷ Adaktusson stod etta på Kristdemokraternas lista före nuvarande partiledaren Ebba Busch Thor, och drog med sina drygt 100 000 personkruss knappt hälften av Kristdemokraternas röster i Europaparlamentsvalet.⁵⁸ Han ersatte därmed Kristdemokraternas före detta partiledare Alf Svensson som Europaparlamentariker. Adaktusson satt inte mandatperioden ut, utan lämnade sitt uppdrag hösten 2018 efter att ha blivit invald som riksdagsledamot.

Att Adaktusson har haft ett subsidiaritetsfokus som Europaparlamentariker är tydligt. På sin personliga hemsida har han varje år

publicerat subsidiaritetsrapporter, där han sammanfattat på vilket sätt han ”tillvaratagit mitt löfte mot väljarna att stå upp mot onödigt överstatlighet och politisk klåfingrighet”. I subsidiaritetsrapporten för hösten 2017 och våren 2018 lyfter Adaktusson bland annat att han röstat nej till ett initiativbetänkande av socialdemokraten Anna Hedh som innehöll krav på kvotering av bolagsstyrelser, nej till en utökad EU-budget och nej till den sociala pelaren.⁵⁹ Det märks också att Adaktusson varit lojal mot den kristdemokratiska partilinjens snarare än mot EPP-gruppen. Enligt sidan VoteWatches statistik röstade han i enlighet med Kristdemokraternas linje i 100 procent av sammanlagt 6506 omröstningar, medan hans knappt 88-procentiga lojalitet mot EPP gör att han hamnar långt ner jämfört med andra Europaparlamentariker.⁶⁰

Utöver subsidiaritetsrapporterna lämnade Adaktusson regelbundet skriftliga förklaringar till hur han röstat i enskilda omröstningar. Ett illustrativt exempel är Adaktussons resonemang kring ett initiativbetänkande om jämställdhet mellan män och kvinnor i EU:

Jämställdhet är grundläggande för samhällets funktion och utveckling. EU-stadgan om grundläggande mänskliga rättigheter

⁵⁷ Adaktusson (2013).

⁵⁸ Valmyndigheten (2014).

⁵⁹ Adaktusson (2018).

⁶⁰ VoteWatch (2018b).

fastställer alla människors lika värde och förbjuder könsdiskriminering. Detta ska respekteras av medlemsstaterna och är inte förhandlingsbart.

Synen på jämställdhetspolitik skiljer sig dock mellan olika ideologier och partier i hela unionen. Jag anser exempelvis i motsats till den belgiske socialisten Marc Tarabella att könskvotering både är fel i sak och ett brott mot subsidiaritetsprincipen [...]

Betänkandet är en katalog över förslag som bryter mot ambitionen att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt; subsidiaritetsprincipen. Kristdemokraternas uppfattning är att frågor om sjukvårdspolitik, kvotering och familjepolitik inte hör hemma på EU-nivå. Jag har därför valt att rösta nej till betänkandet.⁶¹

Liknande argument återkommer i röstförklaringar om bland annat ett ramavtal om föräldraledighet, åtgärder mot ungdomsarbetslöshet och social dumpning i EU.⁶² Helt konsekvent har Adaktusson ändå inte varit. I omröstningen om åtgärder mot ungdomsarbetslöshet röstade Adaktusson för betänkandet i sin helhet. Detta trots att KD lyfte åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten som ett typexempel på frågor som bäst hanteras på nationell nivå i sitt Europaprogram inför valet 2014. Adaktusson motiverade detta med att betänkandet inte innehöll några skarpa förslag som skulle innebära ny EU-politik på utbildnings- och arbetsmarknadsområdena.⁶³

Kärnan av Adaktussons arbete som Europaparlamentariker har dock varit utrikespolitiken. I valrörelsen 2014 lovade Adaktusson att arbeta för mänskliga rättigheter, med ett särskilt fokus på förföljda kristna grupper. Väl

i Bryssel tog Adaktusson plats som ledamot i Europaparlamentets utrikesutskott och underutskottet för mänskliga rättigheter. Han har även suttit som suppleant i utskottet för transport och turism och som ledamot i delegationerna för EU:s förbindelser med Afghanistan, Bosnien och Hercegovina och Kosovo. Adaktusson blev också 2017 utsedd till rapportör med ansvar för att utforma den politik som Europaparlamentet ska driva gentemot Israel.

Att Adaktusson arbetat med just utrikesfrågor gör det vanskligt att utvärdera hans insats som Europaparlamentariker. På de flesta politikområden där EU kan handla får kommissionen lägga fram lagförslag, som Europaparlamentet ska ta ställning och ta fram ändringsförslag till. Utrikes- och säkerhetspolitik hör inte till de områdena. Alla internationella avtal EU skriver under måste visserligen ha utskottets stöd, men Europaparlamentariker som ägnar sig åt utrikespolitik jobbar mestadels opinionsbildande för att uppmana EU:s medlemsstater och det internationella samfundet att agera.

Adaktusson har varit framgångsrik såtillvida att han fått en majoritet i parlamentet att ställa sig bakom resolutioner som den om att erkänna Islamiska statens övergrepp mot kristna, yazidier och andra religiösa minoriteter som ett folkmord.⁶⁴ Det är dock andra institutioner som regeringarna i rådet, EU:s höga representant för utrikesfrågor och de nationella parlamenten som sitter på den verkliga beslutsmakten i utrikespolitiken. Det fick Lars Adaktusson erfaras när en majoritet i riksdagen bestående av S, M, C, V och MP röstade mot att erkänna förföljelserna mot kristna och andra minoriteter som folkmord, till hans stora besvikelse.⁶⁵ Som nyvald riks-

⁶¹ Debatt CRE 2015/03/10, skriftligt inlägg.

⁶² Debatt CRE 2016/05/12, skriftligt inlägg; Debatt CRE 2016/01/19, skriftligt inlägg; Debatt CRE 2016/09/14, skriftligt inlägg.

⁶³ Debatt CRE 2016/01/19.

⁶⁴ Plenarhandling RC-8-2015-0240.

dagsledamot har Adaktusson fortsatt att driva frågan, senast genom att lämna in en interpellation i slutet av mars 2019 med frågor till utrikesminister Margot Wallström (S).⁶⁶ I en kommentar till *Dagens Nyheter* en kort tid innan Adaktusson lämnade in sin interpellation menade Wallström att det ”skulle kunna” röra sig om folkmord, men att hon inte kände till någon domstol som tagit ställning till hur övergreppen skulle kategoriseras.⁶⁷ Trots att Adaktusson vann gehör för sin linje i Europaparlamentet har han inte blivit någon profet i sitt eget hemland.

Det är med andra ord svårt att sitta i utskott där Europaparlamentet inte har den direkta beslutsmakten. Att debattera i plenum, skriva resolutioner och försöka opinionsbilda kan bli tröstlöst i längden. Till syvende och sist är det medlemsstaterna snarare än Europaparlamentet som fattar de stora besluten om frågor som utrikes- och säkerhetspolitiken. Det har Lars Adaktusson blivit varse om.

⁶⁵ Adaktusson (2016).

⁶⁶ Interpellation 2018/19:166.

⁶⁷ Jakobson (2019).

LIBERALERNA: EU-FORISKA

Liberalerna har länge marknadsfört sig som Sveriges mest EU-positiva parti, och valplattformen 2014 var inget undantag. ”Ja till Europa!” på omslaget följs omedelbart av rubriken ”Folkpartiet är Sveriges mest Europavänliga parti!” på förstasidan. Liberalernas valplattform har också en annan utformning jämfört med de flesta andra partiers. I stället för ett par stycken där man i breda ordalag beskriver sin syn på det europeiska samarbetet och olika politiska områden går Liberalerna rakt in på 38 sakpolitiska förslag.

Liksom Centerpartiet framhåller Liberalerna att EU-samarbetet måste fördjupas inom flera områden, men samtidigt prioritera bort annat. I Liberalernas fall lyfter man fram demokrati och mänskliga rättigheter, ekonomi, handel, migration, brottsbekämpning och hållbar utveckling som några frågor där beslut bör fattas gemensamt. Listan på områden där EU bör skala ner är, föga förvånande, begränsad: förutom att direktstöden i jordbrukspolitikerna bör avskaffas vill Liberalerna att kultur-, turism- och mediepolitik ”till största delen” ska återföras till nationell nivå.

Liberalernas breda syn på vilka frågor som bör behandlas på europeisk nivå gör att listan över sakpolitiska förslag blir väldigt omfattande och utspridd. Här ryms allt från sådant som ett ”Vårdval Europa” för gemensamma standarder vid vård i ett annat medlemsland till krav på att all icke-medicinsk befattning med narkotika ska vara olaglig.

Liberalerna lägger även stor vikt vid olika socialpolitiska frågor som andra partier inte befattar sig med. Till exempel vill Liberalerna införa ett totalförbud mot barnaga i EU-stadgan och underlätta kvinnors möjlighet att göra abort i ett EU-land om det är förbjudet i deras hemland. Liberalerna menade även att

EU (kommissionen, får man anta) bör uppmuntra medlemsländerna att avskaffa sambeskattnings för att få fler kvinnor i arbete.

På det ekonomiska området var Liberalerna något försiktigare. Visserligen drev man ännu mer aktivt än Moderaterna på för att Sverige skulle ansluta sig till euron och även bankunionen. Man ansåg dock att det var varje lands ansvar att hålla ordning på sina statsfinanser och avfärdade en ”europeisering” av statsskulden. Även vad gäller EU-budgeten hörde Liberalerna till dem som ville modernisera snarare än expandera:

EU:s budget bör fokusera helt på områden med tydligt europeiskt mervärde, såsom forskning, infrastruktur, biologisk mångfald, brottsbekämpning, utrikespolitik och bistånd. Direktstöden till jordbruket ska avvecklas och regionalpolitiken inriktas på de fattigaste länderna i EU. Budgeten och den svenska medlemsavgiften ska inte öka jämfört med i dag.⁶⁸

Även om det dåvarande Folkpartiets plattform från 2014 ger ett spretigt intryck finns det ändå några teman som är genomgående. Framför allt är det fri rörlighet (med förslag för att underlätta arbetskraftsinvandring, göra det lättare att studera utomlands, gemensam flyktingpolitik etcetera), djur- och konsumenträtt samt olika åtgärder för att stärka demokratin i och utanför EU som är återkommande. Det som framgår klart och tydligt är i alla fall att partiet inte är för dem med reservationer mot mer europeiskt samarbete. ”Tycker du inte om EU finns det 11 andra partier att rösta på 25 maj!”, förkunnade EU-plattformens baksida.

⁶⁸ Folkpartiet (2014).

CECILIA WIKSTRÖM: SVERIGES TYNGSTA MIGRATIONSPOLITIKER

ÖVERGRIPANDE

- Ordförande för utskottsordförandekonferensen (CPCO), ordförande för utskottet för framställningar (PETI), ledamot i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)
- Betänkanden: 8
- Skuggföredragande: 18
- Ändringsförslag: 1 021
- Lojalitet med partigruppen: 95,46%
- Lojalitet med partiet: 100,00%

I februari 2019 visade en granskning av SVT att Cecilia Wikström tjänade 70 000 kronor i månaden från styrelseuppdrag för företagen Beijer-Alma och Elekta. Det var större inkomster utöver arbetet som Europaparlamentariker än vad någon annan svensk ledamot hade, även om det finns parlamentariker från andra länder som tjänar långt mer än så från sidouppdrag.⁶⁹ Avslöjandet föranledde en intensiv debatt om det är lämpligt att aktiva politiker har uppdrag inom näringslivet. Wikström själv menade att hennes styrelseposter var fullt förenliga med hennes arbete som Europaparlamentariker, och att hon inte skulle medverka till beslut där hon kunde anses jävig.⁷⁰ Liberalernas partistyrrelse, som redan innan SVT:s granskning känt till styrelseuppdragen, gav Wikström ett ultimatum: att lämna styrelseuppdragen eller dra tillbaka sin kandidatur till Europaparlamentet 2019. Wikström valde att sitta kvar i bolagsstyrelserna, och petades därför av valberedningen från Liberalernas lista.

Oaktat vad man anser om Cecilia Wikströms styrelseuppdrag har hon hört till de mäktigaste svenska Europaparlamentarikerna ända sedan hon blev invald första gången 2009. Under den senaste mandatperioden har hon bland annat suttit som ordförande för utskottsordförandekonferensen, som samordnar utskottens arbete och tar fram parlamentets förslag till

kommissionens årliga arbetsprogram, med prioriteringar för varje lagstiftningsområde. Wikström har även varit ordförande för utskottet för framställningar (PETI), dit EU-medborgare kan vända sig med framställningar om hur unionslagstiftningen efterlevs i praktiken. Dessutom har hon lett förhandlingarna om den reviderade Dublinförordningen för att reformera det europeiska asylsystemet och varit ALDE-gruppens gruppledare i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter. Wikström har ofta rankats bland de mest inflytelserika Europaparlamentarikerna. Till exempel klassades hon som den fjärde mest betydelsefulla Europaparlamentarikern av nyhetssidan *Politico* 2017, precis efter ALDE:s gruppledare Guy Verhofstadt.⁷¹

Under mandatperioden 2014–2019 har Wikström ansvarat för åtta betänkanden varav tre lagstiftningsbetänkanden, samtliga kopplade till migrationsfrågor. Dessa betänkanden har berört frågor som är brännande heta på EU-nivå liksom i Sverige: mottagande av ensamkommande flyktingbarn, regler för att avgöra vilket land som är skyldigt att behandla asylärenden och framtagandet av gemensam EU-statistik för migration.

Särskilt frågan om mottagandet av ensamkommande flyktingbarn har varit oerhört kontroversiell, och illustrerar de låsningar som

⁶⁹ Zachrisson Winberg (2019).

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Heath (2017).

finns mellan EU:s medlemsländer på migrationsområdet. Wikströms ändringsförslag gick ut på att ensamkommandes asylansökningar skulle behandlas i landet där de befann sig, inte i det land där de först ansökte. Detta för att säkerställa att prövningarna skulle ske så snabbt som möjligt och för att undvika att flytta runt minderåriga i onödan. Ministerrådets position var den motsatta, det vill säga att ensamkommande skulle skickas tillbaka till det medlemsland där asylansökan först gjordes. Trilogförhandlingarna mellan Europaparlamentet, ministerrådet och kommissionen ledde ingenvart på ett drygt år. 2016 drog kommissionen därför tillbaka förslaget.⁷²

Det gick bättre med det omarbetade förslaget till en ny Dublinförordning, som är grundpelaren i EU:s asylsystem. Wikströms betänkande innehöll en rad skarpa förslag som en omfördelningsmekanism mellan medlemsstaterna, en fördelningsnyckel baserad på befolkning och BNP och begränsad tillgång till EU-medel för länder som vägrar acceptera någon omfördelning av asylsökande. Wikströms betänkande röstades igenom i såväl utskottet som plenum med bred majoritet, och kunde därmed utgöra Europaparlamentets mandat i trilogförhandlingarna med ministerrådet och kommissionen.^{73 74} I rådet har förslaget dock ännu inte röstats igenom. Wikström har inte dolt sin besvikelse över detta misslyckande, utan har riktat vass kritik mot rådet i plenum:

This Parliament acted responsibly. After careful studies and consultations, we made difficult compromises and came up with a text on the reform of the Dublin Regulation that a two-thirds majority of this plenary – this House – could tolerate. Meanwhile, in the ivory tower far away from any contact

*with citizens and reality, Heads of State are throwing insults at each other and refusing any compromise. Frankly, I find this embarrassing for this Union. Council has not made one single step of progress. And I would just ask this: when can we foresee any kind of result from the Council?*⁷⁵

Wikström har också varit kritisk mot de medlemsländer, inklusive Sverige, som under flyktningkrisen 2015 införde tillfälliga gränskontroller som i dag mer eller mindre permanentats. I en debatt om årsrapporten om Schengenområdet funktionssätt argumenterar Wikström att fri rörlighet är en europeisk fråga, inte en nationell:

Idag är flyktingsituationen inom EU under kontroll. Den yttre gränsen är stärkt. Många åtgärder har vidtagits för att trygga säkerheten. Gränskontrollerna har spelat ut sin roll, men de slår i dag mycket, mycket hårt mot ekonomi och välbefinnande för oss medborgare. De är dessutom varken proportionerliga eller nödvändiga och borde ha avskaffats för länge sedan. [...]

*För två år sedan presenterade kommissionen en färdplan för att återgå till ett fullt och fast Schengen. Två år senare är det en avlägsen dröm. Förlängda gränskontroller innebär en påfrestning på den inre marknaden och det är inte en nationell fråga. Det är en fråga som måste få ett europeiskt och internationellt svar.*⁷⁶

Över huvud taget tolkar Wikström subsidiaritet på ett sådant sätt att det inte är många frågor som är att betrakta som enbart nationella snarare än gemensamt europeiska. Wikström tog bland annat, till skillnad från andra borgerliga Europaparlamentariker inklusive hennes

⁷² Europaparlamentet (2019).

⁷³ Plenarhandling A8-0345/2017.

⁷⁴ VoteWatch (2017).

⁷⁵ Debatt CRE 2018/10/24 - 8.

⁷⁶ Debatt CRE 29/05/2018 - 18.

liberalpartistiske kollega Jasenko Selimović, ställning för den sociala pelaren.

Detta ställningstagande motiverade hon med att ”rättvisa arbetsförhållanden, samma möjligheter för alla att komma ut i arbetslivet och en högre social standard bör vara grundläggande rättigheter för alla medborgare i EU”.⁷⁷ Mycket av lagstiftningen som kommit i den sociala pelarens spår har varit långtgående och omfattat saker som normalt sett regleras i kollektivavtal i Sverige. Att det nu finns kollektivavtalsbestämmelser kombinerat med ny EU-lagstiftning på arbetsmarknadsområdet har också skapat en viss osäkerhet kring vilka regler som egentligen ska gälla på svensk arbetsmarknad. Ansvariga myndigheter som Arbetsmiljöverket har inte heller kunnat ge tillräckligt bra information till utländska företag.⁷⁸

Sådana dilemman har dock inte fått Wikström att ändra sin ståndpunkt i frågan. Principiellt är hon för den sociala pelaren, även om hon varit kritisk mot de förslag den har lett till.⁷⁹ Wikström röstade till exempel nej till arbetsvillkorsdirektivet, som bland annat innehöll skrivelser om maxlängd för provanställningar.⁸⁰ I sitt enkätsvar anser Wikström själv att överstatliga beslut inte går emot subsidiaritetsprincipen om det finns ett värde av att lyfta en viss typ av frågor på EU-nivå. Därför ser Wikström inte någon motsättning mellan att vara för exempelvis att EU får beskattningsrätt, men emot vissa sorters skatter på EU-nivå:

Det finns ett antal frågor där den liberala ALDE gruppen är splittrad i synen på hur långtgående regleringar som ska antas på EU-nivå. För min del har det oftare handlat om att jag inte delat synpunkterna i en viss sakfråga än vad gäller principiellt om frågan

ska få beslutas på EU-nivå eller inte. Jag är exempelvis förespråkare för en gemensam europeisk koldioxidskatt men motståndare till en finansiell transaktionskatt. Mitt motstånd mot den senare beror inte på en allmän rädsla för att låta EU till större del finansieras av egna intäkter i stället för medlemsavgifter utan på att jag inte tror att en finansiell transaktionskatt är en effektiv skatt.

På så sätt är kontrasten mellan Cecilia Wikström och de moderata Europaparlamentarikerna, inte minst Gunnar Hökmark, slående. Som tidigare nämnts hade Wikström och Hökmark en replikväxling på DN Debatt hösten 2017 efter att EU-kommissionen presenterat en vitbok med fem scenarier för Europas framtid. Medan Hökmark var skeptisk till sådant som att ge EU fler intäktskällor var Wikström entusiastisk. Genom exempelvis intäkter från EU:s gemensamma utsläppshandel skulle unionens beroende av medlemsavgifter från enskilda länder minska, vilket enligt Wikström skulle leda till en mer sansad budgetdebatt med mindre nollsummespelstänkande.⁸¹

Wikströms karakteristiskt folkpartistiska entusiasm för EU-projektet är uppenbar, liksom att hon varit en inflytelserik Europaparlamentariker. På tio år har Wikström lärt sig hur systemet fungerar, byggt nätverk och allianser och fått en nyckelposition i förhandlingarna om den nya asylpolitiken. Det kommer att bli svårt för det krisande Liberalerna att fylla det tomrum som hon lämnar efter sig.

⁷⁷ Wikström (2017a).

⁷⁸ Karlson (2019).

⁷⁹ Schyldt (2019).

⁸⁰ Kleja (2018).

⁸¹ Wikström (2017b).

JASENKO SELIMOVIĆ: INTE SOM ANDRA LIBERALPARTISTER

ÖVERGRIPANDE

- Ledamot i utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), suppleant i utskottet för samsättning och sociala frågor (EMPL), suppleant i utskottet för konstitutionella frågor (AFCO)
- Betänkanden: 3
- Skuggföredragande: 22
- Ändringsförslag: 1 970
- Lojalitet med partigruppen: 93,73%
- Lojalitet med partiet: 100,00%

Jasenko Selimović tog över Liberalernas andra mandat i Europaparlamentet 2015, när den omåttligt populära Marit Paulsen lämnade sitt arbete på grund av sjukdom. Selimovićs tid i Europaparlamentet har präglats av konflikter, främst med den egna personalen. När Paulsen lämnade sin plats tackade Selimović först ja till att behålla de fyra anställda från hennes stab, men relationen till medarbetarna blev snabbt laddad. De anställda menade att Selimović utsatte dem för mobbning, och under en period var samtliga i staben sjukskrivna. Detta föranledde en internutredning, och Selimović fick en reprimand av Europaparlamentet för att ha utsatt sin personal för psykiska trakasserier.⁸² Selimović hävdade att processen varit rättsosäker, att han inte vetat vad han stått anklagad för och att han inte fått bemöta anklagelserna. Han överklagade därför beslutet till tribunalen, som är EU-domstolens första instans. Hösten 2018 beslutade tribunalen att processen gått rätt till och att det var befogat att pricka Selimović.⁸³ Efter det beslutet meddelade Selimović att han skulle överklaga till en högre instans och inte skulle ställa upp för omval till Europaparlamentet 2019.⁸⁴

Under början av sin tid som Europaparlamentariker satt Selimović i miljöutskottet och jordbruksutskottet, vilket var en naturlig

fortsättning på Marit Paulsens arbete. Selimović bytte dock senare spår och har under slutet av mandatperioden suttit som ledamot i utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd. I den rollen har han ansvarat för två lagstiftningsbetänkanden, båda om EU:s tullregler. Selimović har beklagat att inrättandet av nya elektroniska system för alla tullmyndigheter i EU är försenat, och betonat vikten av att sådana system kom på plats så snart som möjligt för att kapa administrativa kostnader. Eftersom tullunionen är en väletablerad hörnsten av EU-samarbetet var detta inte särskilt kontroversiellt, och betänkandena fick brett stöd.⁸⁵ Utifrån dessa betänkanden går det således inte att säga särskilt mycket om Selimovićs syn på EU i stort.

Bilden klarnar om man läser utdrag från Selimovićs inlägg i plenum, där han har varit en flitig debattör. Där märks Selimovićs passion för det europeiska integrationsprojektet tydligt. Selimović är framför allt en hängiven förespråkare för ytterligare utvidgning av EU, och debatterar regelbundet frågor som rör samarbete med länder på västra Balkan och Ukraina. Selimović anser att det är positivt att det finns länder som knackar på EU:s dörr, och menar att ansökningsprocessen för att bli EU-medlem är en oundgänglig

⁸² Ström Melin (2016).

⁸³ TT 2018.

⁸⁴ Åkesson (2018).

⁸⁵ Plenarhandling A8-0342/2018.

motor för inhemska reformer. Här spelar Selimovićs personliga historia helt klart in. Som flykting från det forna Jugoslavien genomsyrar idén om EU som ett fredsprojekt Selimovićs arbete på ett annat sätt än hos andra svenska Europaparlamentariker:

Mr President, 25 years ago I was stuck in a besieged Sarajevo that was being shelled daily. Friends were killed by snipers while searching for food; others got raped. All became refugees like myself. I can tell you that, afterwards, you become haunted by these memories almost every day. I hope that this step we are taking today towards enlargement will successfully close the door on that dark period, and open a new one to the brighter European future of the Balkans.⁸⁶

Selimović har gett både ris och ros till EU:s medlemsländer för deras hållning gentemot utvidgning i allmänhet och länderna på västra Balkan i synnerhet. Han välkomnade godkännandet av Bosnien och Hercegovinas medlemskapsansökan, men riktade skarp kritik mot att visumkravet för medborgare från Kosovo inte slopats trots att landet uppfyller de villkor som EU ställt upp.⁸⁷ Selimović har också varit med och drivit igenom handelsförmåner till Ukraina för att mildra de negativa ekonomiska effekterna av kriget med Ryssland, och varit motståndare till bygget av den ryska gasledningen Nord Stream 2.^{88 89}

För det mesta ligger Selimović i linje med Liberalernas hållning och ALDE:s partigruppulinje, enligt VoteWatches statistik.⁹⁰ Selimović ligger därmed ganska långt från

mittfåran i svensk politik vad gäller exempelvis synen på hur stor EU:s budget ska vara och hur den ska finansieras. Selimović har bland annat, liksom Liberalerna som parti, förespråkat att EU ska få egna intäkter, det vill säga beskattningsrätt. Han menar i likhet med EU-kommissionen att egna intäkter kommer att vara nödvändiga för att täcka det budgethål som Storbritannien lämnar efter Brexit:

Mr President, even under the Treaty of Rome, the so-called European Economic Community was to be financed by national contributions for the transitional period only and subsequently by a system of own resources. Today, in the light of Brexit, we come back to the same discussions. Probably somewhere between 14 % and 19 % of the EU budget will be lacking when the UK exits the European Union and we need to finance the EU, especially in times when actions at EU level are more and more demanded by our citizens and we are taking on more and more tasks.

Therefore, I strongly support that we follow one single, simple and transparent principle: that EU resources flowing from EU policies should flow to the EU budget. It will ease the burden borne by the Member States through their national contributions and ensure the proper financing of EU policies with clear European added value.⁹¹

Selimović argumenterar även för kravet på enhällighet mellan medlemsländerna i Europeiska rådet för att godkänna att EU:s långtidsbudget ska slopas:

⁸⁶ Debatt CRE 2018/02/06 - 12.

⁸⁷ Debatter CRE 27/03/2019 - 21.

⁸⁸ Debatt CRE 2017/07/04 - 7.5.

⁸⁹ Debatt CRE 2016/05/09 - 16.

⁹⁰ VoteWatch (2019a).

⁹¹ Debatt CRE 2018/05/30 - 14.5.

Mr President, the next Multiannual Financial Framework will set the tone for our action after 2020, and I am sorry to say that we didn't seize the opportunity to reform how the budget is voted. I believe the budget should no longer be voted by unanimity in the Council. Unanimity means very often unsustainable compromises where every Member State competes to get the biggest rebate or to pay less. The EU budget is not, it should not be, the Christmas tree which every single Member States is decorating in its own way. It should, in contrast, reflect the priorities for the Union as a whole and it should enable us to close the democratic deficit. That's why I am sorry that we didn't take this opportunity.⁹²

På en viktig punkt har Selimović dock avvikit från Liberalernas partilinje. Till skillnad från sin partikollega Cecilia Wikström har Selimović intagit en mer allmänborgerlig ståndpunkt kring den sociala pelaren. Bara ett par dagar efter att partiledaren Jan Björklund meddelat att Liberalerna bytt fot i frågan och ställde sig bakom den sociala pelaren svarade Selimović med att skriva en debattartikel i *Svenska Dagbladet* där han kritiserade beslutet. I artikeln skriver Selimović att de sociala frågorna inte är gränsöverskridande till sin natur, och att överstatligt beslutsfattande om sådana frågor riskerar att urholka den demokratiska legitimiteten för EU-projektet. Han menar också att det är märkligt att Liberalerna argumenterat att ett EU-vänligt parti nödvändigtvis måste säga ja till den sociala pelaren:

Från Liberalernas håll hävdar man att det är självklart för ett EU-vänligt parti att säga ja till den sociala pelaren. Det är osant. L har tidigare tydligt tagit ställning emot. Senaste reservationen som L skrev i

riksdagen är knappt två månader gammal. Om det vore så att EU-vänlighet avgör om man ska acceptera den sociala pelaren skulle det betyda att L mycket länge har varit ett EU-fientligt parti. Och Vänsterpartiet, som hårdast drivit på för ett införande av den sociala pelaren, vore ett EU-vänligt parti. Rimligt?⁹³

Selimović har även kritiserat den motsägelsefulla attityd som både de svenska Socialdemokraterna och hans kollega Cecilia Wikström uppvisar, att vara för pelaren i princip men rösta nej till förslagen som den gett upphov till. När Stefan Löfven besökte Europaparlamentet för en debatt passade Selimović på att lyfta just denna inkonsekvens:

Herr talman! Statsministern, välkommen till Europaparlamentet, platsen där alla EU-skrönor skapas. För visst var det så du svarade när vi varnade att du flyttade makten över svensk arbetsmarknad till Bryssel? Du sa att det var en skröna. Dina kamrater lovade att det inte skulle bli lagstiftning. Nu står du där med lagstiftningen som kommer på löpande band.

Du lovade att skydda svenska löntagare. Nu har du i praktiken flyttat makten över svensk arbetsmarknad till Bryssel, och det mest konstiga nu är att nu när lagstiftningen kommer så gör ni allt för att underminera den, minimera, undvika, försena, dina kamrater här röstar, lägger ner sina röster. De röstar nej. LO sitter i mitt rum och ber mig hjälpa dem att stoppa lagförslag som du har drivit.

Det är helt konstigt och jag förstår inte om du förstår vilket intryck det lämnar. Jag har kamrater som frågar mig, varför betar sig Sverige så konstigt? Förstår du inte att du skämmer ut oss genom att bete dig så konstigt?⁹⁴

⁹² Debatt CRE 2018/03/14 - 9.2.

⁹³ Selimovic (2017).

Selimović menar att ett ökat fokus på sociala frågor och begränsningar av den fria rörligheten är fel väg att gå för att bemöta nationalism och högerpopulism. Detta underströk han bland annat i en debatt om ändringen av EU:s utstationeringsdirektiv, som rör arbetare som tillfälligt jobbar i ett annat EU-land:

Herr talman! Hela denna idé om att inskränka rörelsefriheten genom att inskränka utstationeringsdirektivet kommer från en övertygelse som socialdemokraterna och vissa partier till och med från höger har: att färre polska rörmokare kommer att göra att extrema partier minskar i Västeuropa. Problemet är att det är fel. Inskränker man möjligheter för polska rörmokare att komma, så kommer de att hitta någon annan att bli arga på. Tiggare, inskränker man tiggare så kommer lastbilschaufförer. Inskränker man lastbilschaufförer så kommer det att bli någon annan. På detta sätt: de som är arga, de kommer bli arga. De kommer alltid att hitta någon att bli arga på. Fortsätter vi så här, kommer vi att få ett både stängt och isolerat Europa som skadar sig självt, och dessa partier till höger kommer inte att minska. Det är sorgligt att vi har kommit hit och jag kan verkligen inte rösta på det här.⁹⁵

I Selimovićs enkätsvar utvecklar han den tanken, och avfärdar idén att mer ”skyddad” handel skulle mota populismen i grind:

Protektionismen har visat sitt fula tryne under denna mandatperiod, stött av många partier från olika block. Den drivs av övertygelsen att om EU blir lite mer protektionistiskt kommer den extrema högern att minska. Det är feltänkt. Risken är att vi får både ett mer stängt EU och ännu fler partier som definierar sig som högernationalistiska.

På många sätt är Selimović, som han själv uttrycker det, en obotlig europé. Hans övertygelse om behovet av utvidgning av unionen och beskattningsrätt speglar traditionellt folkpartistiska hållningar. Men Selimović har också särskiljt sig både från sin kollega Cecilia Wikström och från partiet i stort genom att ifrågasätta maktöverföring till den centrala EU-nivån i frågor som inte är av gränsöverskridande karaktär, av vilka den sociala spelaren utgör det tydligaste exemplet. Selimović har på så sätt varit en annorlunda liberalpartistisk Europaparlamentariker, som gjort en delvis annan analys av EU-samarbetets inriktning. Om nya Europaparlamentariker från Liberalerna väljs in i maj blir frågan om partiet, som profilerar sig som Sveriges mest EU-vänliga parti, vågar vara lika ifrågasättande. Eller blir det mer av den linje som Jan Björklund och Mats Persson skisserade i en debattartikel förra året: ”antingen så följer vi Macron och Merkel eller så går vi med populisterna och nationalisterna”⁹⁶

⁹⁴ Debatt CRE 2019/04/03 - 12.

⁹⁵ Debatt CRE 2018/05/29 - 8.4.

⁹⁶ Björklund & Persson (2018).

**CENTERPARTIET:
"SMALARE MEN
VASSARE"**

På 25 år har både Centerpartiet och dess väljare gjort en resa från att vara EU-skeptiker till att sälla sig till det europeiska samarbetets främsta försvarare. Även om Centerpartiet officiellt stödde ett svenskt EU-medlemskap inför folkomröstningen 1994 var centerrörelsen splittrad i frågan. I Europaparlamentsvalet 1995 gick Centerpartiet till val med tre olika listor, med toppkandidater som stått på olika sidor i folkomröstningen, och den föga inspirerande parollen ”Nja till Europa”.⁹⁷ I dag är Centerpartiets väljare de som är mest positivt inställda till Sveriges EU-medlemskap, till och med mer än de som röstar på Liberalerna.⁹⁸

Redan inför Europaparlamentsvalet 2014 positionerade sig Centerpartiet som ett tydligt EU-positivt parti, även om man inte är fullt så Europavurmande som Liberalerna. Det återspeglas i Centerpartiets förhållandevis återhållsamma slogan ”Smalare men vassare”. Vissa kritiska röster inom centerrörelsen, framför allt studentförbundet Centerstudenter, menade att de luddiga ledorden inte var en mycket bättre politisk kompass än ”Nja till Europa” och inte tydligt visade var partiet stod i EU-politiken.⁹⁹

När man läser de inledande styckena av Centerpartiets valplattform inför Europaparlamentsvalet 2014 är det svårt att inte hålla med om det omdömet. Till en början konstateras det att EU måste ha ”kraft att ta tag i de stora frågorna”. Därför är det nödvändigt att EU gemensamt gör ”färre saker men gör dem bättre”. Även om inledningen mestadels är vag specificerar partiet ändå några områden där man tycker att EU borde ha mer respektive mindre inflytande. Till de områden där Centerpartiet lyfter fram EU som en viktig och oumbärlig aktör hör miljö och klimat, mänskliga rättigheter, handel och kampen mot internationell brottslighet. Områden där Centerpartiet tycker att beslut fattas bäst på

lokal, regional och nationell nivå omfattar skatter, utbildning, välfärd, sociala trygghetssystem, kultur, rovdjurspolitik och naturresurser.¹⁰⁰

Således skiljer sig Centerpartiets syn på subsidiaritet inte särskilt mycket från Moderaternas. Centerpartiet har dock ett annat fokus på klimat och miljö, som partiet lyfter upp som en av sina tre profilfrågor tillsammans med jobb och tillväxt och ett demokratiskt Europa. Programmet speglar till stor del C:s resa mot att bli ett mer renodlat liberalt parti, med vissa säreget centerpartistiska drag. För att förhindra att svenska lantbrukare missgynnas vid offentliga upphandlingar ville C till exempel göra det lättare att ställa upphandlingskrav på djuromsorg och miljöhänsyn, eftersom svenska lagar ofta går längre än vad EU kräver. Det går stick i stäv med resten av programmet, där hinder för e-handel och tjänstehandel ska monteras ned och nya frihandelsavtal med bland annat USA ingås.

Också den sista delen av Centerpartiets valplattform, ”Ett öppet och solidariskt EU”, är stundtals motsägelsefull. Å ena sidan understryker C att ”det inte är förenligt med grundläggande värderingar som jämställdhet och mänskliga rättigheter att enskilda EU-medlemsstater har kriminaliserat abort, och därmed kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp”. Samtidigt vill partiet inte se en gemensam abortlagstiftning på EU-nivå och betonar att ”All EU-lagstiftning som påverkar människors integritet och rättigheter utgår utifrån principerna om proportionalitet och subsidiaritet”. Hur långt Centerpartiet är beredda att gå för att säkerställa kvinnors möjligheter att göra abort inom EU är därmed oklart. Exemplet med abortfrågan visar också att det inte är så enkelt, för Centerpartiet eller något annat parti, att göra en exakt gränsdragning kring vilka frågor som är mindre lämpliga för maktöverföring till överstatlig nivå.

⁹⁷ Carlbom (1995).

⁹⁸ Berg (2019).

⁹⁹ Palme & Samuelsson (2017).

¹⁰⁰ Centerpartiet (2014).

FREDRICK FEDERLEY: EN RESULTATINRIKTAD PRAGMATIKER ELLER FÅRFARMARE MED BOCKFOT?

ÖVERGRIPANDE

- Ledamot i utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE), suppleant i utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI), suppleant i utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (AGRI)
- Betänkanden: 1
- Skuggföredragande: 12
- Ändringsförslag: 3 059
- Lojalitet med partigruppen: 91,96%
- Lojalitet med partiet: 100,00%

Fredrick Federley, tidigare känd som en av svensk politikens främsta rubrikmakare, var den enda svenska kandidaten som lyckades personkryssa sig in i Europaparlamentet 2014 till en plats de annars inte skulle ha fått. Efter en nagelbitande krysskamp mot Centerpartiets tidigare Europaparlamentariker Kent Johansson och listtvåan Kristina Yngwe lyckades Federley segla upp från tredje plats till första. Förutom hårt arbete med sin personvalskampanj hade Federley onekligen tur med tajmingen. Hans profilfråga, djurvälstånd, sköts upp högt på dagordningen bara veckan innan valet efter att fyra personer dött av antibiotikaresistenta bakterier från grisgårdar i Danmark. Debatten som följde i Sverige, om den i Danmark utbredda amputeringen av grisknorrar och förebyggande medicineringen med antibiotika, passade Federleys kampanj som hand i handske. Han gjorde också det mesta av situationen, genom en namninsamling för att bevara knorrarna och ett upprop riktat mot svenska livsmedelsskedjor för att bojkotta köttproducenter som inte följer EU:s lagstiftning.¹⁰¹ När Federley tog plats i Europaparlamentet var ambitionerna höga och självförtroendet gott:

Här kan du väcka en fråga och vara med

*hela vägen. Du kan vara med och lobba, träffa kommissionen och spela in till ministerrådet. Det är ett arbetssätt som går att dra mycket längre än i Sveriges riksdag. Och det är inte helt fel att ha hyggligt många ministrars telefonnummer [...]*¹⁰²

Även om Federley bara varit föredragande för ett betänkande, om toppdomänen .eu, har han hört till de mest aktiva svenska Europaparlamentarikerna. Federley sticker till exempel ut som den svenska Europaparlamentariker som kommit med flest ändringsförslag till lagförslag under mandatperioden, 3 059 stycken. Det är cirka 2 000 över snittet för svenska Europaparlamentariker, och enligt det måttet är Federley den 23:e mest produktiva av alla 749 Europaparlamentariker. Federley har också varit skuggföredragande för ALDE-gruppens räkning till tolv betänkanden.¹⁰³ Det är tydligt att Federley fått stort förtroende inom ALDE: sedan 2015 är han en av gruppens fem vice ordföranden. Federley har dessutom haft ett av de absolut tyngsta uppdragen i parlamentet inom miljö- och klimatområdet, som industriutskottets huvudförhandlare för att reformera handeln med utsläppsrätter.

EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) har

¹⁰¹ Westin (2014).

¹⁰² Melchior (2014b).

¹⁰³ MEP Ranking (2019).

funnits på plats sedan 2005 och omfattar drygt 11 000 kraftverk och industrianläggningar. Det gör EU ETS till världens största marknad för utsläppsrätter. Systemet bygger på att ett totalt utsläppstak sätts varje år, och att utsläppsrätter därefter delas ut (vissa utauktioneras). De som släpper ut mindre än sin kvot kan sälja överblivna utsläppsrätter. Innan kommissionen föreslog en reform av EU ETS 2015 hade systemet fått kritik för att vara ineffektivt. En följd av den ekonomiska krisen var nämligen att priset per utsläppsrätt sjönk kraftigt, vilket försvagade drivkrafterna att minska användningen av fossila bränslen. För att uppnå EU:s egna mål för utsläppsminskning och de internationella målen i Parisavtalet behövde systemet skärpas.

I ett yttrande med ändringsförslag menade Federley att alla utsläppsrätter borde auktioneras ut, snarare än tilldelas gratis, på sikt. Federley ansåg också att EU:s utsläppshandelssystem i dess tidigare form inte främjade vare sig omställning från fossila bränslen eller innovation i tillräcklig takt, och föreslog därför att en större andel av intäkterna från EU ETS skulle placeras i en innovationsfond. Som ett komplement till reformer av EU ETS efterfrågade Federley även gemensamma regler för energiproduktionen för att inte snedvrída konkurrensen på elmarknaden mellan medlemsländer, till nedsmutsarnas fördel.¹⁰⁴ I sitt enkätsvar uppger Federley själv att han är nöjd med uppgörelsen om ett nytt utsläppshandelssystem:

Systemet fungerade inte bra efter finanskrisen och var i behov av reformering. Nu ser vi redan effekterna av reformen eftersom priset på utsläppsrätter ökat markant. Jag är även

mycket glad att mitt förslag till en innovationsfond för klimatsmarta investeringar finns med i slutuppgörelsen.

Även om Federley tyckte att Europaparlamentet lyckades förbättra kommissionens förslag var han besviken att vissa medlemsländer tog sin sista chans att ”mjölka systemet på extra fördelar” för att kunna fortsätta använda fossila energikällor. Federley hade själv velat se tuffare krav på exempelvis kolkraftverk i Östeuropa.¹⁰⁵ I plenum i samband med att förslaget röstades igenom passade Federley på att lyfta den kritiken:

Jag tror att vi måste ställa oss en fråga som kommer att vara hård, svår och smärtsam här inne: Hur länge ska vi fortsätta att göra undantag för vissa medlemsstater, och hur länge ska vissa medlemsstater anses vara nya? Efter hur många årtionden är alla medlemsstater lika och behandlas lika inför våra lagar?¹⁰⁶

Federley har även arbetat med de nya reglerna för LULUCF, ett EU-gemensamt ramverk för att beräkna hur skog, åkrar och annan mark bidrar till utsläpp och upptag av växthusgas. Tillsammans med EU ETS och ESR (som täcker de sektorer som inte ingår i utsläppshandeln) utgör LULUCF grundpelarna för att mäta EU-ländernas växthusgasutsläpp. Striden om LULUCF-reglerna stod framför allt mellan länder i södra Europa utan eget skogsbruk och länder i norra Europa med aktiv skogsavverkning. Det principiellt viktiga för Federley var att medlemsstaternas självbestämmande över skogspolitiken skulle värnas och att det från EU-nivån inte skulle sättas några

¹⁰⁴ Yttrande 2015/0148(COD).

¹⁰⁵ TT (2017a).

¹⁰⁶ Debatt CRE 05/02/2018 - 22.

¹⁰⁷ TT (2017b).

¹⁰⁸ Carlsson Örning (2018).

bindande avverkningstak. Denna linje, som även Christofer Fjellner tryckte på för, vann gehör och sågs som en seger för de nordiska länderna.¹⁰⁷ Federley satt även med i förhandlingarna om det så kallade förnybarhetsdirektivet, där ett av utfallen var att både stubbar och tallolja ses som förnyelsebara bränslen.¹⁰⁸ Federley var kritisk mot att vissa parlamentarikern och medlemsländer drivit på för bindande avverkningstak och flyttat fokus från beroendet av fossila bränslen:

Länder som för hundratals eller tusentals år sedan högg ner och skövade sina skogar och inte har fått dem tillbaka ska säga till länder som har vårdat sina skogar med ansvar att ni får inte bete er på det sättet. Länder som har en bred biologisk mångfald blir uppläxade av länder som har betydligt mindre av det. Detta måste vi komma bort ifrån och hålla oss till fakta för att se till att vi bekämpar det som är problemet: den fossila energin och inte den förnyelsebara, som är långsiktigt hållbar och skapar arbeten och möjligheter i hela Europeiska unionen.¹⁰⁹

Hur har det då gått med djurvälfrågan, det som Federley byggde sin valkampanj 2014 på? Vad gäller antibiotikaresistensen kan man ändå säga att framsteg har gjorts. 2018 enades kommissionen, rådet och parlamentet till exempel om skärpta lagar för när veterinärmedicinska läkemedel får ges till djur. (Federley var skuggföredragande för betänkandet.) De nya reglerna innebär bland annat att antibiotika inte längre får ges i förebyggande syfte, utan först efter att en klinisk undersökning

genomförts på djuret, och att veterinärer inte längre får både skriva ut och sälja mediciner i samma utsträckning som tidigare.¹¹⁰

Federley har dock velat gå ännu längre och vill nu se en europeisk djurskyddslag med grundläggande rättigheter för alla typer av djur.¹¹¹ I en resolution från 2015 hade Federley med flera andra Europaparlamentariker efterfrågat en ny strategi för djurs välbefinnande i EU. I resolutionen underströk de att lagstiftning för djurs välbefinnande bidrog till lika villkor och därmed en välfungerande gemensam marknad, och att nationella regler om djurs välbefinnande inte fick stå i strid med den inre marknadens principer.¹¹² Nästan fyra år senare, i en debatt i plenum om transporter av djur, var Federley märkbart irriterad över att kommissionen inte varit tillräcklig handlingskraftig i djurvälfrågan:

Varje år är det 1,37 miljarder djur som transporteras inom EU eller utanför EU:s gränser. Samtidigt ser vi att det finns en total undfallenhet från medlemsstaterna i att utföra kontroller och se till så att gällande lagstiftning gäller. Vi vet också att om man bryter mot detta så blir det i princip inga konsekvenser överhuvudtaget. Vi skulle behöva en kommission som på allvar tar det här uppdraget, som också finns i våra grundläggande fördrag för Europeiska unionen. Jag är därför glad att vi kommer med en hårdare kritik i dag från Europaparlamentets sida, det vill säga att det är dags att Europeiska ombudsmannen tittar på om kommissionen verkligen uppfyller det uppdrag som den har i enlighet med fördragen. Vi vet att när kommissionen verkligen

¹⁰⁹ Debatt CRE 15/01/2018 - 12.

¹¹⁰ Europeiska unionen (2019).

¹¹¹ López (2019).

¹¹² Plenarhandling RC-8-2015-1278.

¹¹³ Debatt CRE 14/02/2019 - 6.

vill någonting så kan man göra någonting. Här är det inte ansvarig kommissionär som är det stora problemet, utan det är kollegerna i kommissionen som har hållit tillbaka. När det kommit till tidsförändring och sommar- och vintertid så kan vi på några få månader ha konkreta lagförslag som påverkar hela unionen. Men här – när det gäller djurskyddet – har vi på fem år inte kommit ett enda steg framåt. Vi har inte sett någon ny strategi för djurvälstånd. Vi har inte fått någon gemensam grundläggande lag för djurskyddet, och de här skandalerna fortgår. Detta måste det bli ett stopp på under nästa mandatperiod, allra senast.¹¹³

Hur ser då Federleys syn på EU-samarbetet i bredare drag ut? I början av den nu pågående valrörelsen väckte Federley uppmärksamhet genom att, till skillnad från många andra borgerliga politiker och debattörer, vara öppen för en större EU-budget.¹¹⁴ I Europaparlamentet har Federley dock röstat nej både till ett betänkande som uttryckte parlamentets ståndpunkt inför förhandlingarna om EU:s långtidsbudget 2021–2027. I röstförklaring har Federley varit kritisk till att parlamentet, trots det budgethål som Storbritanniens EU-utträde kommer att innebära, inte kunde enas om att minska ett enda utgiftsområde. Federley ville inte heller slopa regeln om att det krävs enhällighet i rådet för att budgeten ska röstas igenom eller att EU ska få beskattningsrätt. Han har alltså inte varit fullt så pådrivande för ökade inslag av överstatlighet som sina kolleger i ALDE-gruppen

från Liberalerna. Federley har också, liksom de flesta borgerliga ledamöterna, varit kritisk mot EU-gemensamma förslag om föräldraledighet och den sociala pelaren.¹¹⁵

En fråga där Federley dock särskiljer sig från andra borgerliga Europaparlamentariker är jordbruksstöden, som han kritiserat regeringen för att vilja skära ner på. Att finansiera utökade EU-befogenheter på andra områden, exempelvis yttre gränskontroll, endast genom nedskärningar i jordbruksstöden menar Federley är ohållbart. Att lägga större ansvar för klimatomställningen på lantbrukare men inte kompensera dem för detta är ”hål i huvudet”, enligt Federley.¹¹⁶ Om man ser till Federleys ändringsförslag och skriftliga förklaringar i Europaparlamentet har han ändå hållit emot några av de värsta excesserna. Han röstade bland annat emot ett betänkande om framtiden för livsmedel och jordbruk med motiveringen att:

EU:s gemensamma jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Vi måste få till en jordbruksmarknad som stärker konkurrenskraften hos lantbruksföretagarna och säkerställer att de får betalt för det de producerar snarare än att de ska vara beroende av politiska beslut om bidrag vart sjunde år. Därför måste vi våga reformera jordbrukspolitiken inklusive se över budgetens storlek. Tyvärr var det alltför få som ville göra de ändringar som krävs för att vi på allvar ska kunna stärka konkurrenskraften, därför röstade jag nej till betänkandet till slut.¹¹⁷

¹¹⁴ Kuchler (2019).

¹¹⁵ Skriftlig förklaring A8-0270/2018 (David Casa).

¹¹⁶ Ander (2018).

¹¹⁷ Skriftlig förklaring A8-0178/2018 (Herbert Dorfmann).

Federleys syn på EU:s jordbrukspolitik är alltså tudelad. Å ena sidan vill han få till stånd en omfattande reform för att göra jordbruket mer konkurrenskraftigt och mindre bidragsberoende. Å andra sidan vill han inte se fullt lika stora minskningar av jordbruksstöden som svenska kolleger som Christofer Fjellner. I stället lyfter han andra möjliga besparingsområden som EU:s administration, inte minst den månatliga

flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg.¹¹⁸ Beroende på om betraktaren är den före detta folkpartistiska Europaparlamentarikern Marit Paulsen eller den liberala debattören Mattias Svensson gör det Federley till en pragmatiker som gör ”de praktiska jobben” eller en fårfarmare med ”en jordbrukspolitisk bockför”.^{119 120}

¹¹⁸ Det ska dock tilläggas att medan jordbruksstöd utgör cirka 40 procent av EU:s budget, motsvarande drygt 600 miljarder kronor 2018, utgör administrativa kostnader bara cirka 6 procent. Europaparlamentets flytt från Bryssel till Strasbourg tolv gånger om året är inskriven i EU:s fördrag, och kostar drygt 1 miljard kronor per år, enligt en analys från Europeiska revisionsrätten 2014.

¹¹⁹ Ridderstolpe (2019).

¹²⁰ Svensson (2019).

**AVSLUTNING:
GÖR DE SKILLNAD
I BRYSSEL?**

Den här rapporten har undersökt de svenska borgerliga Europaparlamentarikerna 2014–2019 utifrån tre frågeställningar:

Hur resonerar de kring subsidiaritet, det vill säga vilka beslut som ska fattas på medlems-

stats- respektive EU-nivå? Har de agerat i enlighet med vad deras partier gick till val på 2014, i synnerhet kring subsidiaritetsfrågan? Och hur inflytelserika har de varit i Europaparlamentet?

DET FINNS EN ALLMÄNBORGERLIG SUBSIDIARITETSLINJE

Den bild som framträder är att det finns en övergripande borgerlig syn på subsidiaritet, där det bara är Liberalerna och särskilt Cecilia Wikström som skiljer ut sig med sin mer positiva inställning till överstatliga lösningar. Såväl Centerpartiet i ALDE-gruppen som Moderaterna och Kristdemokraterna i EPP har några principfrågor som man inte tummat på, även när de stått i strid med majoriteten i sina partigrupper. Det handlar främst om skattefrågor och arbetsmarknadspolitik, som C, M och KD anser är och bör förbli nationella ansvarsområden. C-, M- och KD-ledamöterna är till exempel ense om att EU inte bör ha beskattningsrätt och inte heller bör lagstifta om arbetsmarknadsfrågor, medan Liberalerna är öppna för gemensamma EU-skatter och minimiregler på arbetsmarknadsområdet. Cecilia Wikström i synnerhet ser ingen motsättning i att vara för vissa EU-skatter och andemeningen i den sociala pelaren, men emot vissa sakpolitiska förslag som en EU-skatt på finansiella transaktioner eller arbetsvillkorsdirektivet. Samtidigt är det uppenbart att det funnits skillnader mellan de liberalpartistiska ledamöterna Cecilia Wikström och Jasenko Selimović: den senare har varit betydligt mer kritisk till Liberalernas ställningstagande för den sociala pelaren.

Vad man än tycker om Wikströms resonemang är hon tydlig med att hon är villig att kompromissa om skattefrågor och arbetsmarknadspolitik på EU-nivå. Eftersom hon och Liberalerna ingår i den generellt sett federalistiska ALDE-gruppen är den synen på subsidiaritet tämligen oproblematisk. För en

mer decentraliseringsorienterad centerpartist kan det däremot bli knepigt att sitta i en grupp som ofta välkomnar överstatlighet. Centerpartiets Fredrick Federley understryker också i sitt enkätsvar att spänningarna ibland varit påtagliga, särskilt i fråga om den sociala pelaren:

Det finns en tydlig konfliktlinje inom ALDE kring den sociala pelaren. Min tolkning är att flera av mina kolleger vill flytta frågorna till EU-nivå för att de inte lyckats lösa frågorna på hemmaplan. Det är en farlig väg att gå eftersom regler på arbetsmarknaden och som påverkar välfärdssystemen måste ha en förankring bland medborgarna i varje enskilt medlemsland.

Den konflikten tycks till viss del finnas i EPP-gruppen också. På frågan om hans personliga tolkning av subsidiaritetsprincipen är förenlig med partigruppens svarar Gunnar Hökmark:

Ja, i huvudsak, men samtidigt finns det även inom vår partigrupp förespråkare av harmoniserad social- och arbetsmarknadspolitik, i många fall ett uttryck för att vissa länder misslyckats med att göra nödvändiga reformer och därför ser EU-lagstiftning som en bekvämare väg framåt.

Frågan som varje parlamentariker ofrånkomligen ställs inför är därför vilka kompromisser de kan leva med, först och främst inom sina egna partigrupper. Det är vägvalen parlamentarikerna tvingas göra inom sina europeiska

partigrupper och i utskottsarbetet i Europaparlamentet som borde få större uppmärksamhet i svenska mediers EU-rapportering. I stället ägnas såväl debatter som intervjuer med topp-

kandidater till Europaparlamentet åt visionära frågor om EU:s inriktning där parlamentet har lite att säga till om.

HUR HAR PARLAMENTARIKERNA VUNNIT INFLYTANDE?

De borgerliga Europaparlamentarikerna har i hög utsträckning jobbat med frågor där de försökt profilera sig både före och efter valet 2014: Christofer Fjellner med handelsfrågor, Fredrick Federley med miljö- och jordbruksfrågor och Lars Adaktusson med utrikesfrågor utgör alla exempel på det. Att fokusera på vissa sakfrågor har också, liksom i Karin Svanborg-Sjövalls och Andreas Johansson Heinös granskning från 2014, visat sig vara en framgångsrik strategi för att vinna inflytande. Parlamentariker som blir ett slags saks experter får ofta förtroende för fler likartade betänkanden. Gunnar Hökmark, som jobbat i flera år med banklagstiftning, är ett tydligt exempel på det.

Christofer Fjellner är en av dem som i sina enkätsvar betonar hur viktigt det är att kunna ett område på sina fem fingrar och inte bara ha starka åsikter:

Först och främst måste du vara kunnig. Alla har åsikter, men desto färre har faktiskt djupa kunskaper. Du måste också förstå dynamiken i Europaparlamentet. Den skiljer sig en hel del från hur vår nationella politik fungerar. I svensk politik finns det nästan alltid en tydlig majoritet. Så fungerar det inte här. Här gäller det att bygga nya majoriteter och vara beredd på att kompromissa i olika frågor. Det gäller att övertyga en kritisk massa framförallt i den egna partigruppen, om att ens egen linje är den rätta.

Även Cecilia Wikström är inne på ett liknande spår:

Man måste från första dagen kavla upp ärmarna och visa att man är beredd att arbeta hårt och med inriktning på att hitta lösningar och kompromisser som kan få ett brett stöd bland parlamentets grupper. För att kunna hitta dessa lösningar är viktigt att vara pålitlig och seriös, att kolleger vet att man kan lita på ett handslag och en överenskommelse och att vara påläst.

Att vara kunnig inom en sakfråga, jobba för att skapa förtroende inom den egna gruppen och söka kompromisser är alltså en gångbar strategi för den som vill bli en framgångsrik Europaparlamentariker. Samtidigt försvårar denna strategi ansvarsutkrävande. I kohandeln i Bryssels korridorer är det mycket som kan kompromissas bort, och starka principer är svåra att upprätthålla utan att bli marginaliserad i Europaparlamentets arbete. De borgerliga ledamöterna har ändå lyckats hålla fast vid sina principer, i synnerhet i synen på subsidiaritet, under den gångna mandatperioden. Men hur enkelt blir det om Emmanuel Macrons parti En Marche, som vill införa en europeisk minimalön, börjar samarbeta med ALDE-gruppen? Eller om de protektionistiska vindarna börjar vira starkare i EPP-gruppen? Kommer det att vara fullt så enkelt att vara centerpartist, moderat eller kristdemokrat i Europaparlamentet då? Skulle borgerliga parlamentariker kunna leva med att vara del av partigrupper som företräder sådana positioner?

VILKA HAR GJORT SKILLNAD I BRYSSEL?

Vilka svenska parlamentariker är det då som har utövat störst inflytande den här mandatperioden? Den ledamot som oftast dyker upp i de andra parlamentarikernas enkätsvar är Gunnar Hökmark. Det beror framför allt på att Hökmark drivit igenom mycket tung lagstiftning. Cecilia Wikström menar till exempel att:

Han bedriver ett gediget arbete med de många sakfrågor som han arbetar med och under senare år har han varit en av få inom den konservativa EPP gruppen som på allvar tagit bladet från munnen och kritiserat Viktor Orbáns ungerska regering.

Även den moderata kollegan Christofer Fjellner lyfter Gunnar Hökmarks arbete:

Jag skulle gärna vilja säga någon borgerlig politiker från ett annat parti. Men det går inte att komma runt Gunnar Hökmark i en sådan här diskussion. Han har spelat en avgörande roll i alltifrån att EU har en ny banklagstiftning på plats, till att Sverige får ett extra mandat i Europaparlamentet när britterna lämnar.

Det resultatet är inte så förvånande. Hökmark har nu 15 års arbete bakom sig som Europaparlamentariker, och har haft flera tunga uppdrag som

vice ordförande för EPP-gruppen. Även parlamentariker med mindre erfarenhet har dock utmärkt sig. Cecilia Wikström har haft det tyngsta uppdraget någon svensk haft i Europaparlamentet som ordförande för Utskottsordförandekonferensen, parlamentets näst viktigaste post efter talmannen. Hon är även den svenska parlamentariker som ansvarat för flest betänkanden den här mandatperioden, åtta stycken. Även Fredrick Federley, som gjort sin första mandatperiod i Europaparlamentet, står ut. Han har inte ansvarat för särskilt många betänkanden men har utövat mer indirekt makt, till exempel i förhandlingarna om EU:s utsläppshandelssystem och genom sina många ändringsförslag. Wikström, Federley och Christofer Fjellner är de enda svenskarna som figurerat på nyhetssidan *Politicos* lista över de mest inflytelserika parlamentarikerna vid olika tillfällen under mandatperioden.¹²¹ Det som förenar Hökmark, Wikström, Federley och Fjellner är att de inte bara har hållit brandtal i plenum eller bedrivit opinionsbildning genom resolutioner, utan fokuserat på lagstiftningsarbete i för EU centrala områden som miljö, migration, handel, jordbruk och den inre marknaden. En femtedel respektive en fjärdedel av samtliga svenska parlamentariker har i stället tagit plats som ledamöter eller suppleanter i jämställdhetsutskottet och utrikesutskottet, som har begränsade lagstiftningsbefogenheter.

VAD VÄNTAR DE BLIVANDE EUROPAPARLAMENTARIKERNA?

Slutsatsen av detta är att det spelar stor roll vilka som väljs till Europaparlamentet, särskilt nu när EU står inför stora vägval. De

närmaste fem åren kommer att vara avgörande för huruvida EU:s ekonomiska öppenhet, både mot omvärlden och genom den inre

¹²¹ Heath (2016), Heath (2017).

marknaden, ska öka eller minska. I många fall, framför allt i den digitala ekonomin och på tjänstemarknaden, har EU fortfarande inte en inre marknad värd namnet. Det är lättare för öppna länder som Irland att handla digitalt med Nya Zeeland än vad det är att handla digitala tjänster mellan Frankrike och Tyskland. Samtidigt leder Frankrike och Tyskland nu en intensiv kampanj för att få fler länder att sluta upp bakom en aktivistisk industripolitik och mer kringskurna konkurrensregler på EU:s inre marknad.¹²² En annan konfliktlinje som flera avgående parlamentariker tror kommer att bli skarpare framöver handlar om synen på den fria rörligheten inom EU och om den ska regleras ytterligare. I ett sådant läge behövs Europaparlamentariker som både kan göra grovjobbet med ny lagstiftning och har en tydlig ideologisk kompass.

Den pågående valrörelsen handlar dock påfallande lite om den gemensamma marknad och den fria rörlighet för varor, tjänster,

kapital, människor och data som EU bygger på. Liberalpartister vill ha skatter på EU-nivå, moderater vill förstärka ”Fort Europa”, centerpartister ta kampen mot högerpopulister medelst förbättrad djurvälstånd, och Kristdemokraternas slogan ”Make EU Lagom Again” väcker fler frågor än den besvarar.

För att påverka framgångsrikt på EU-nivå räcker det inte med att kritisera Emmanuel Macrons förslag eller gå till storms mot högerpopulismen. Snart 25 år efter att Sverige blev EU-medlem har vi gått igenom tillräckligt många substanslösa kampanjer utan koppling till Europaparlamentets funktion och betydelse. Ska de borgerliga partierna bygga vidare på EU:s frihetliga grund och förhindra att unionen utvecklas i en riktning som förtar samarbetets förtjänster måste de och deras kandidater presentera egna visioner för framtiden, och genom konkreta förslag visa på vilket sätt en plats i Europaparlamentet ska hjälpa dem i det arbetet.

¹²² Erixon (2019).

REFERENSER

Adaktusson, Lars (2013), "Nu blir jag medlem i KD och ställer upp i EU-valet", *Dagens Nyheter*, 20 februari.

Adaktusson, Lars (2016), "Sorgligt beslut i utrikesutskottet", *Svenska Dagbladet*, 28 april.

Adaktusson, Lars (2018), "Rätt agenda i Bryssel: Subsidiaritetsrapport 2017/2018", Kristdemokraterna.

Ander, Gunilla (2018), "Klimatkrav bör komma med penningpåse", *Land Lantbruk*, 15 april.

Andersson, Lisa (2018), "Fjellner kritisk till EU:s hämndplan", *SVT Nyheter*, 7 mars.

Berg, Linda (2019), *Rekordhøgt stöd för EU*, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Björklund, Jan & Persson, Mats (2018). "Nordeas flytt visar att Sverige behöver euron", *Dagens Industri*, 12 mars.

Carlbom, Mats (1995), "Nja' centerens EU-parol. Likgiltigheten inför valet är huvudmotståndaren", *Dagens Nyheter*, 14 augusti.

Carlsson Örning, Louise (2018), "Seger för skogen i EU-parlamentet", *Land Skogsbruk*, 17 januari.

Centerpartiet (2014), *Ett smalare men vassare EU: Centerpartiets valplattform för EU-valet 2014*.

Centerpartiet (2019), "Valbudskap EU-valet 2019", <<https://www.centerpartiet.se/eu-valet-2019/annonser-eu-valet>> (hämtad 1/5 2019).

Corazza Bildt, Anna Maria (2017), "EU måste visa vägen mot ökad kvinnlig frihet", *Göteborgs-Posten*, 8 mars 2017.

Corazza Bildt, Anna Maria & Saweståhl, Fredrik (2018), "Europa måste ta regnbågsfamiljer på allvar", *Norrköpings Tidningar*, 16 januari.

Debatt CRE 25/11/2014 - 5, *Sysselsättningsaspekter och sociala aspekter av Europa 2020-strategin*, 25 november 2014.

Debatt CRE 19/01/2016 - 20, *Kompetenshöjande åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslöshet*, 19 januari 2016.

Debatt CRE 09/05/2016 - 16, *Konsekvenserna av Nord Stream 2 för gasmarknaden i den centrala och östeuropeiska regionen*, 9 maj 2016.

Debatt CRE 12/05/2016 - 6, *Ramavtalet om föräldraledighet*, 12 maj 2016.

Debatt CRE 04/07/2017 - 7.5, *Införande av tillfälliga autonoma handelsåtgärder till förmån för Ukraina*, 4 juli 2017.

Debatt CRE 11/09/2017 - 19, *EU:s anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet*, 11 september 2017.

Debatt CRE 14/11/2017 - 15, *Skydd mot dumpad och subventionerad import från länder som inte är medlemmar i EU*, 14 november 2017.

Debatt CRE 30/11/2017 - 2, *Rangordningen av skuldinstrument utan säkerhet i en insolvenshierarki*, 30 november 2017.

Debatt CRE 15/01/2018 - 12, *Främjande av användningen av energi från förnybara energikällor – Energieffektivitet – Styrningen av energunionen*, 15 januari 2018.

Debatt CRE 05/02/2018 - 22, *Kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidnåla investeringar*, 5 februari 2018.

Debatt CRE 06/02/2018 - 12, *Beslutet om EU:s utvidgningsstrategi – västra Balkan*, 6 februari 2018.

Debatt CRE 14/03/2018 - 9.2, *Nästa fleråriga budgetram: förberedelse av parlamentets ståndpunkt om den fleråriga budgetramen efter 2020*, 14 mars 2018.

Debatt CRE 29/05/2018 - 8.4, *Utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster*, 29 maj 2018.

Debatt CRE 29/05/2018 - 18, *Årsrapporten om Schengenområdets funktionsätt*, 29 maj 2018.

Debatt CRE 2018/05/30 - 14.5, *Den fleråriga budgetramen 2021–2027 och egna medel*, 30 maj 2018.

Debatt CRE 11/06/2018 - 17, *Nya tunga fordons koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning*, 11 juni 2018.

Debatt CRE 03/10/2018 - 17, *Fritt flöde av icke-personuppgifter i Europeiska unionen*, 3 oktober 2018.

Debatt CRE 24/10/2018 - 8, *Slutsatserna från Europeiska rådets möte den 17–18 oktober 2018*, 24 oktober 2018.

Debatt CRE 14/11/2018 - 8, *CO2 emission performance standards for new heavy-duty vehicles*, 14 november 2018.

Debatt CRE 12/02/2019 - 23, *Intersexuella personers rättigheter*, 12 februari 2019.

Debatt CRE 14/02/2019 - 6, *Skydd av djur under transport inom och utanför EU*, 14 februari 2019.

Debatt CRE 27/03/2019 - 21, *Fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (Kosovo)*, 27 mars 2019.

Debatt CRE 03/04/2019 - 12, *Debatt med Sveriges statsminister Stefan Löfven om Europas framtid*, 3 april 2019.

Eriksson, Karin (2014), "Federleys finish", *Dagens Nyheter*, 31 maj.

Erixon, Fredrik (2019), "Det bortglömda valet". Frivärld.

Europaparlamentet (2019), "Amendments to the Dublin Regulation", < <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-amendments-to-the-2013-dublin-regulation> > (Hämtad 8/4 2019).

Europeiska unionen (2012), *Fördraget om Europeiska unionen (konsoliderad version)*.

Europeiska unionen (2019), *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/4 av den 11 december 2018 om tillverkning, utsläppande på marknaden, användning av foder som innehåller läkemedel, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 och om upphävande av rådets direktiv 90/167/EEG*.

Fjellner, Christofer (2014), "Den svenska skogen är varken brittisk eller holländsk", *Skogsaktuellt*, 6 maj.

Fjellner, Christofer (2017), "EU bör skynda långsamt", *Svensk Tidskrift*, 21 april.

Fjellner, Christofer (2018a), "Miljöpartiet sviker världens fattiga", *Blekinge Läns Tidning*, 12 december.

Fjellner, Christofer (2018b), "Fackbasen som sålde den svenska modellen", *Smedjan*, 19 november.

Fjellner, Christofer (2018c), "Sverige riskerar att bli en förlorare i EU", *Svenska Dagbladet*, 24 oktober.

Folkpartiet (2014), *Ja till Europa!*

Heath, Ryan (2016), "The 40 MEPs who actually matter", *Politico Europe*, 19 maj.

Heath, Ryan (2017), "The 40 MEPs who matter in 2017", *Politico Europe*, 9 mars.

Hellman, Sara (2019), "Partisympatierna bryts i EU-valet." *SVT Nyheter* 21/4.

Hökmark, Gunnar (2017), "Under Löfven har Sverige tappat inflytande i EU", *Dagens Nyheter*, 22 november.

Hökmark, Gunnar (2018), "Tiden närmar sig för en anslutning till euron", *Dagens Industri*, 16 mars.

Interpellation 2018/19:166, *IS folk mord och erkännande av seyfo*, Lars Adaktusson.

Jakobson, Hanna (2019), "Wallström: Skulle kunna röra sig om folk mord", *Dagens Nyheter*, 23 mars.

Jeppsson, Jonathan, Svensson, Olof & Karlsson, Pär (2018), "Corazza Bildt lämnar partiet: Mygel på ett sovjetiskt sätt", *Aftonbladet*, 26 november.

Karlson, Nils (2019), *EU:s förändrade utstationeringsdirektiv – Socialt skydd eller förtäckt protektionism?*, rapport nr. 8, Ratio.

Karlsson, Pär (2019), "Heléne Fritzon (S): 'Det är ett ödesval'". *Aftonbladet*, 27 april.

Kleja (2018), "EU-politiker efter omröstning: Den svenska modellen hotas", *Europaportalen*, 16 november.

Kristdemokraterna (2014), *Kristdemokraternas Europapolitiska program inför Europavalet 2014*.

Küchler, Teresa (2019), "Federley är beredd att skjuta till mer pengar till EU", *Svenska Dagbladet*, 7 april.

Liberalerna (2019), "EU-valet 2019". < <https://www.liberalerna.se/europa> > (Hämtad 1/5 2019).

López, Natacha (2019), "Fredrick Federley (C) vill ge djuren ett bättre EU", < <https://www.europaportalen.se/2019/04/fredrick-federley-c-vill-ge-djuren-ett-battre-eu> > (Hämtad 26/4 2019).

Lönegård, Claes (2019), "Sara Skyttedal: 'Jag kan göra omöjliga saker'". *Svenska Dagbladet* 22/4.

Melchior, Sigrid (2014a), "Ung EU-veteran i strid mot sin partigrupp", *Europaportalen*, 7 mars.

Melchior, Sigrid (2014b), "EU-parlamentariker på tredje försöket", *Europaportalen*, 10 juni.

MEP Ranking (2019), "Fredrick Federley". < <http://www.mepranking.eu/mep.php?id=124989> > (Hämtad 25/4 2019).

Moderaterna (2013), "Moderaternas Europaplattform: Ansvar och möjligheter".

Nudel, Leon (2018), "Källor: Corazza Bildts ledarstil fick henne petad", *Fokus*, 9 november.

Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2005). "Ett avslaget val: Redogörelse för valundersökningen i samband med Europaparlamentsvalet 2004". Göteborgs universitet.

Palme, Simon & Samuelsson, Tobias (2017), "Centerpartiet måste göra upp med misslyckad Europapolitik", *Europaportalen*, 28 september.

- Plenarhandling A8-0266/2017, *Interimsbetänkande om förslaget till rådets beslut om ingående på Europeiska unionens vägnar av Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet*, Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Plenarhandling A8-0302/2017, *Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU vad gäller rangordningen av skuldinstrument utan säkerhet i en insolvenshierarki*, Utskottet för ekonomi och valutafrågor.
- Plenarhandling A8-0310/2017, *Betänkande om den ekonomiska politiken i euroområdet*, Utskottet för ekonomi och valutafrågor.
- Plenarhandling A8-0345/2017, *Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning)*, Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor.
- Plenarhandling A8-0201/2018, *Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om en ram för det fria flödet av icke-personuppgifter i Europeiska unionen*, Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd.
- Plenarhandling A8-0330/2018, *Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförande av de skyddsklausuler och andra mekanismer som ger möjlighet att tillfälligt upphäva förmåner i vissa avtal som ingåtts mellan Europeiska unionen och vissa tredjeländer*, Utskottet för internationell handel.
- Plenarhandling A8-0342/2018, *Betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 952/2013 för att förlänga den övergångsanvändning av andra metoder än elektronisk databehandlingsteknik som föreskrivs i unionens tullkodex*, Utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd.
- Plenarhandling RC-8-2015-0240, *Gemensamt förslag till resolution i enlighet med artiklarna 135.5 och 123.4 i arbetsordningen som ersätter resolutionsförslagen från följande grupper: Verts/ALE (B8-0240/2015) ALDE (B8-0253/2015) ECR (B8-0254/2015) EFDD (B8-0256/2015) PPE (B8-0259/2015) S&D (B8-0264/2015) om de angrepp och bortrövanden som på senaste tiden förövats av Daish i Mellanöstern, framför allt mot assyrier 2015/2599 (RSP)*.
- Plenarhandling RC-8-2015-1278, *Gemensamt förslag till resolution i enlighet med artiklarna 128.5 och 123.4 i arbetsordningen som ersätter resolutionsförslagen från följande grupper: ALDE (B8-1278/2015) PPE (B8-1280/2015) S&D (B8-1282/2015) ECR (B8-1283/2015) om en ny strategi för djurs välbefinnande för 2016–2020 (2015/2957(RSP))*.
- Reimers, Carl-Vincent (2019). ”De osynliga konfliktlinjerna: Le Monde och Dagens Nyheters EU-rapportering i en jämförelse”. Rapport. Stockholm: Näringslivets Medicinstitut.
- Ridderstolpe, Erik (2019), ”Överraskande stöd till Federley i EU-valet”, *Sveriges Radio*, 18 februari.
- Schylt, Ulf (2019), ”EU:s sociala pelare: En fråga om rättvisa – eller en dödsdom för den svenska modellen?”, *Tidningen Nu*, 8 maj.
- Selimovic, Jasenko (2017), ”EU är fel nivå för sociala rättigheter”, *Svenska Dagbladet*, 2 juni.
- Skriftlig förklaring A8-0159/2017 (Julia Pitera). *Årsrapporten för 2015 om skyddet av EU:s ekonomiska intressen – kampen mot bedrägerier*, 16 maj 2017.
- Skriftlig förklaring A8-0197/2017 (Constance Le Grip), *Behovet av en EU-strategi för att sätta stopp för och förebygga pensionsklyftan mellan kvinnor och män*, 14 juni 2017.
- Skriftlig förklaring A8-0310/2017 (Gunnar Hökmark), *Den ekonomiska politiken i euroområdet*, 26 oktober 2017.
- Skriftlig förklaring A8-0178/2018 (Herbert Dorfmann), *Framtiden för livsmedel och jordbruk*, 30 maj 2018.
- Skriftlig förklaring A8-0270/2018 (David Casa), *Balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare*, 4 april 2019.
- SOU 2016:10, *EU på hemmaplan*, Utredningen om delaktighet i EU.
- Stolton, Samuel (2018), ”A 'fifth freedom' of the EU: MEPs back an end to data localisation”, *Euractiv*, 4 oktober.
- Ström Melin, Annika (2016), ”EU-parlamentarikern Jasenko Selimovic prickas för trakasserier”, *Dagens Nyheter*, 22 november.
- Svanborg-Sjövall, Karin (2014). ”Vägmästarna: Vem gör skillnad i Europaparlamentet?”. Timbro.
- Svanborg-Sjövall, Karin & Johansson Heinö, Andreas (2014). ”Vilket EU vill de ha? En granskning av Kristdemokraterna, Moderaterna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet”. Timbro.
- Svensson, Mattias (2019), ”Färfarmare Federley har en jordbrukspolitisk bockfot”, *Dagens Nyheter*, 31 mars.

- Svensson, Niklas & Sjöshult, Fredrik (2018), "Corazza Bildt petas i EU-valet – petad toppmoderat tar över", *Expressen*, 22 oktober 2018.
- Sverigedemokraterna (2019), *Valplattform Europaparlamentsvalet 2019: För ett levande Europa*.
- Tobé, Tomas & Forssell, Johan (2019), "Dags för svensk medverkan i europeisk åklagarmyndighet", Europaportalen, 4 mars.
- TT (2017a), "Tung strid om utsläppsrätter i EU", *Aftonbladet*, 13 februari.
- TT (2017b), "EU enat om skogen", *Aftonbladet*, 14 december.
- TT (2018), "EU-domstolen: Rätt att pricka Selimovic", *Expressen*, 19 september.
- Törnmalm, Kristoffer (2018), "Corazza Bildt: Ingen slump att jag är svartlistad av Putin", *Fokus*, 9 november.
- Valmyndigheten (2014). "Val till Europaparlamentet - Personröster" < <https://data.val.se/val/ep2014/slutresultat/E/rike/personroster.html#idKD> > (Hämtad 26/3 2019).
- VoteWatch (2016). "Framework Agreement on parental leave." < <https://www.votewatch.eu/en/term8-framework-agreement-on-parental-leave-motion-for-resolution-vote-resolution.html> > (Hämtad 26/3 2019).
- VoteWatch (2017). "Establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national or a stateless person (recast)." < <https://www.votewatch.eu/en/term8-establishing-the-criteria-and-mechanisms-for-determining-the-member-state-responsible-for-examining.html> > (Hämtad 8/4 2019).
- VoteWatch (2018). "Lars Adaktusson". < <https://www.votewatch.eu/en/term8-lars-adaktusson.html> > (Hämtad 24/4 2019).
- VoteWatch (2019). "Jasenko Selimovic". < <https://www.votewatch.eu/en/term8-jasenko-selimovic.html> > (Hämtad 24/4 2019).
- Westin, Josefín (2014), "Federley vann över partiets EU-veteran", *Aftonbladet*, 30 maj.
- Wikström, Cecilia (2017a), "Rättvisa jobb och sociala frågor hör hemma på EU-nivå", *Göteborgs-Posten*, 6 oktober.
- Wikström, Cecilia (2017b), "Diskutera de praktiska lösningar i stället" (sic), *Dagens Nyheter*, 22 november.
- Zachrisson Winberg, Johan (2019), "EU-toppen Cecilia Wikström (L) tjänar 70 000 extra i månaden – på sidouppdrag", *SVT Nyheter*, 19 februari.
- Åkesson, Hanna (2018), "Selimovic efter beslutet: Kandiderar inte 2019", *Omni*, 19 september.

